

”Här ligger en dopad hund begravnen”

**- En studie av Aftonbladets, Dagens Nyheters
och Värmlands Folkblads dopingrelaterade
artiklar publicerade 2003**

Förord

Massmedier har en avgörande roll för opinionsbildningen i samhället. En genomsnittlig dag läser 80 procent av Sveriges befolkning en dagstidning. Mediebruset blir allt kraftigare och detta leder till att medierna tävlar om att fånga och hålla kvar publikens intresse. När det gäller medias bevakning av dopingfrågor blåser tidningar och TV ofta upp skandaler med svarta löpsedlar som skriker skam, skandal och dopinghärva. Vad som betraktas som en nyhet bestäms bland annat av kriterier som närhet, dramatik och kända personer.

Under 2003 gjordes 3500 dopingkontroller på svenska idrottare. Endast en halv procent av dessa, tio personer, visade sig vara dopade. Ändå visar en undersökning som Riksidrottsförbundets låtit göra, att nästan var fjärde svensk (22 procent) tror att man måste dopa sig för att tillhöra världseliten. Och ännu fler (27 procent) tror att mer än var tionde svensk elitidrottare är dopad.

Det är inte långsökt att tro att media är en av de faktorer som påverkar allmänhetens attityder om doping i denna riktning.

Riksidrottsförbundet (RF) är ansvarigt för antidopingarbetet i Sverige. Detta innefattar all kontrollverksamhet och även att arbeta förebyggande genom bland annat utbildning, information och opinionsbildning. RF vill verka för att allmänhetens och massmedias bild av dopingfrågorna är rättvisande och en del i detta arbete är att arbeta aktivt gentemot olika mediarepresentanter.

Jessica Ericsson och Jenny Persson på Karlstads Universitet har i sin examensuppsats undersökt vad tidningarna Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad skrev om doping under år 2003. Urvalet har bestått av 221 dopingrelaterade artiklar.

Vill du beställa fler exemplar av uppsatsen, kontakta Riksidrottsförbundet, Malin Järf, 08-699 61 53.

*Stefan Bergh, Idrottspolitisk chef
Riksidrottsförbundet i september 2004*

RIKSIDROTTSFÖRBUNDET

Idrottens Hus, 114 73 Stockholm • Tel: 08-699 60 00 • Fax: 08-699 62 00
E-post: riksidrottsforbundet@rf.se • Hemsida: www.rf.se

Abstract

The purpose of this essay is to, from the perspective of news value, examine what the Swedish newspapers Dagens Nyheter, Aftonbladet and Värmlands Folkblad wrote about doping during the year of 2003. We live in a society dominated by mass media where there is a great amount of information but not enough attention. Mass media compete with each other every day trying to get the attention of the audience. Sport is nowadays becoming more and more of an industry and the demands of good accomplishments are increasing every day. Some athletes will do anything to reach the winners' stand and unfortunately doping is a mean to reach this goal.

The survey has been done using a content analysis from a selection of 221 articles from one morning paper, one evening paper and one regional paper. The collection of the data was carried through using a code sheet.

The result shows that the majority of the articles have a scandalous content.

The countries that are appearing in the greatest extent of the articles are the ones that are close to Sweden either by culture or distance. The country that appears most is Sweden. The result also shows that these newspapers in a great extent use people in their articles. The elite and sport at top level get more attention in these newspapers than ordinary people and sport without large sponsors.

Our conclusion is that there are hardly any differences between morning- and evening papers when it comes to writing about doping. Because of a too small amount of articles from the regional paper, Värmlands Folkblad, we couldn't draw any general conclusions of regional newspapers.

Institutionen för kultur och kommunikation
Medie- och kommunikationsvetenskap

”Här ligger en dopad hund begravnen”

En studie av Aftonbladets, Dagens Nyheters och Värmlands
Folkblads dopingrelaterade artiklar publicerade 2003

“There is a doped dog buried here”

60-poängsuppsats i
Medie- och kommunikationsvetenskap

Namn: Jessica Ericsson, Jenny Persson

Handledare: Jan-Erik Nordlund

Juni/2004

Abstract

The purpose of this essay is to, from the perspective of news value, examine what the Swedish newspapers Dagens Nyheter, Aftonbladet and Värmlands Folkblad wrote about doping during the year of 2003. We live in a society dominated by mass media where there is a great amount of information but not enough attention. Mass media compete with each other every day trying to get the attention of the audience. Sport is nowadays becoming more and more of an industry and the demands of good accomplishments are increasing every day. Some athletes will do anything to reach the winners' stand and unfortunately doping is a mean to reach this goal.

The survey has been done using a content analysis from a selection of 221 articles from one morning paper, one evening paper and one regional paper. The collection of the data was carried through using a code sheet.

The result shows that the majority of the articles have a scandalous content.

The countries that are appearing in the greatest extent of the articles are the ones that are close to Sweden either by culture or distance. The country that appears most is Sweden. The result also shows that these newspapers in a great extent use people in their articles. The elite and sport at top level get more attention in these newspapers than ordinary people and sport without large sponsors.

Our conclusion is that there are hardly any differences between morning- and evening papers when it comes to writing about doping. Because of a too small amount of articles from the regional paper, Värmlands Folkblad, we couldn't draw any general conclusions of regional newspapers.

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats är att utifrån nyhetsvärderingens principer undersöka vad tidningarna Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad skrev om doping under år 2003. I dagens informationssamhälle finns ett överskott av information och ett underskott av uppmärksamhet. Mediebruset blir allt kraftigare och detta leder till att medierna tävlar om att fånga och hålla kvar publikens intresse. Redaktionerna får in en mängd potentiella nyheter varje dag och det gäller att värdera dessa rätt. Idrotten kan mer och mer ses som en strikt affärsverksamhet och kraven på bra prestationer ökar ständigt. Vissa idrottare gör vad som helst för en plats på prispallen och tyvärr är doping ett medel för att nå dit.

Undersökningen har gjorts genom en kvantitativ innehållsanalys och urvalet har bestått av 221 dopingrelaterade artiklar från en morgontidning, en kvällstidning och en regionaltidning. Själva datainsamlingen har genomförts med hjälp av ett kodschema.

Resultatet visar att de flesta av artiklarna som handlar om doping är skandalrelaterade artiklar. De länder som artiklarna har mest anknytning till ligger oss antingen geografiskt och/eller kulturellt nära. Vårt egna hemland är det land som förekommer mest. Resultatet visar också tydligt att tidningarna i stor utsträckning använder sig av människor i artiklarna, i form av både huvudkaraktärer och uttalanden. Elitmänniskor och kommersiella idrotter får mer utrymme än privatpersoner och idrotter utan stora sponsorer.

Vi drar slutsatsen utifrån vår undersökning att morgon- och kvällspress knappt skiljer sig något åt när det gäller att skriva om doping. På grund av alldeles för få artiklar från Värmlands Folkblad kunde vi inte dra några generella slutsatser om regionalpress.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund.....	2
1.1.1 Doping.....	2
1.2 Syfte och frågeställning	7
1.2.1 Varför forskningsmässigt intressant?.....	8
1.3 Uppsatsens disposition	8
1.4 Historisk tillbakablick.....	9
1.4.1 Pressens utveckling.....	9
1.5 Avgränsning	12
2. Teori	14
2.1 Nyhetsvärdering.....	14
2.1.1 Närhet.....	17
2.1.2 Människor	17
2.1.3 Tidsaspekten.....	18
2.1.4 Ny, oväntad, dramatisk och gärna negativ	19
2.1.5 Gate-keeping	21
2.1.6 Två tidigare studier inom nyhetsvärdering	21
2.2 Sammanfattning av nyhetsvärdering.....	22
3. Metod.....	24
3.1 Kvantitativ innehållsanalys.....	24
3.1.1 Explanativa innehållsstudier – förklaringar till innehållets utseende	24
3.2 Urval.....	25
3.3 Tillvägagångssätt	26
3.4 Begreppsförklaringar för kodschema.....	27
3.6 Validitet, reliabilitet och självkritik	29
3.7 Databearbetning	30
3.8 Bortfall	30
4. Resultatredovisning	31
4.1 Tidning och nyhetstyp.....	31
4.2 Ny, oväntad, dramatisk och gärna negativ.....	31
4.3 Närhet.....	33
4.4 Elitpersoner och kommersiella sporter	33
4.4.1 Människor	34
4.5 Samband mellan variabler.....	36
4.6 Skillnader mellan tidningarna	38
4.7 Sammanfattning av resultat	42
5. Analys	43
5.1 Skandalartiklar eller antidopingarbete	43
5.1.1 Huvudtema	43
5.1.2 Känslöstämning.....	44
5.2 Geografisk eller kulturell närhet.....	44
5.2.1 Land	44
5.3 Elitmänniskor och kommersiella idrotter.....	45

5.3.1 Människor	45
5.3.2 Sport	46
5.3.3 Land och huvudtema	47
5.4 Skillnader mellan Aftonbladet och Dagens Nyheter	48
5.4.1 Dopingskandaler eller antidoping	48
5.4.2 Geografisk och kulturell närhet.....	49
5.4.3 Elitpersoner och kommersiella idrotter.....	49
5.5 Sammanfattning av analys	49
6 Diskussion.....	51
6.1 Slutsats	52
6.2 Fortsatt forskning	53
Litteraturlöfreckning	54

Bilaga 1: Kodschema

Bilaga 2: Del av Zaperas undersökning 2003

Figurförteckning

Figur 1: <i>Verklighetsnivåer</i>	15
Figur 2: <i>Dimensioner hos nyhetsvärdet</i>	16
Figur 3: <i>Huvudtema</i>	32
Figur 4: <i>Känslöstämning</i>	32
Figur 5: <i>Land</i>	33
Figur 6: <i>Mest nämnda sport</i>	34
Figur 7: <i>Huvudkaraktärer</i>	35
Figur 8: <i>Uttalande</i>	36
Figur 9: <i>Samband friidrott och huvudtema</i>	36
Figur 10: <i>Samband skidsport och huvudtema</i>	37
Figur 11: <i>Samband land och huvudtema</i>	38
Figur 12: <i>Huvudtema i Aftonbladet, DN och VF</i>	39
Figur 13: <i>Samband tidning och känslöstämning</i>	39
Figur 14: <i>Samband tidning och land</i>	40
Figur 15: <i>Samband mellan tidning och nämnd sport</i>	41
Figur 16: <i>Verklighetsnivåer</i>	53

1. Inledning

Vi minns skandalerna; Ludmillas svek mot det svenska folket, Johann Mühleggs OS-fusk, och det finska skidlandslagens massdoping i Lahtis. Svarta löpsedlar som skriker skam, skandal och dopinghärva. Det här är nyheter som slagits upp stort och etsat sig fast på våra näthinnor. Med de Olympiska spelen i Aten väntande runt hörnet så känns sport nästan mer aktuellt än vanligt. I augusti kommer vi heja på svenska medaljhopp samtidigt som vi kommer förfasas över amerikanska sprintstjärnor som verkar flyga fram på löparbanan. I augusti får vi se om Aten kommer bli de "rena" Olympiska spelen eller om dopingskandaler återigen kommer skapa nattsvarta rubriker i våra tidningar.

Mediebruset blir allt kraftigare och det gäller att sticka ut för att synas. Dagspressen och kvällstidningarna konkurrerar med medier som radio och TV där nyheterna sänds i stort sett samtidigt som de inträffar. Redaktionerna får in en mängd potentiella nyheter varje dag och det gäller att värdera dessa rätt för att sälja lösnummer dagen därpå eller behålla sina prenumeranter.

En nyhetstext konstrueras genom en journalists tankeprocess, där flera krafter och bakgrundsfaktorer påverkar och samverkar. Vad som betraktas som en nyhet bestäms bland annat av kriterier som närhet, dramatik och människor. Fallet Ludmilla kan enligt oss ses som ett klassiskt exempel på en nyhet som innehåller många av nyhetsvärderingens kriterier. Hon var en folkkär idrottskvinna, Ludmilla Engquist med hela svenska folket, och efter att följt hennes kamp mot cancer och hennes starka comeback tyckte vi att vi kände henne. Det dramatiska dopningavslöjandet fick därför enorm medieuppmärksamhet och värderades som en stor nyhet i den svenska pressen.

1.1 Bakgrund

Idrotten kan mer och mer ses som en strikt affärsverksamhet. Idrottsutövarna, liksom tränarna, publiken, massmedierna och sponsorerna höjer hela tiden kraven på prestationerna. Det är segrar och nya rekord som räknas. Det är inga fjärdeplatser som hamnar i fokus eller i historieböckerna. Med detta i bakhuvudet kan man kanske lättare förstå att vissa idrottare gör vad som helst för en plats på prispallen. Tyvärr är doping ett medel för att nå framgång.

1.1.1 Doping

Doping eller dopning?

Under 1900-talet så har vi i Sverige benämnt intag av otillåtna preparat som doping. Detta är ett begrepp som används i de flesta länder, både inom och utanför Norden. Men 1992 tyckte språknämnden att doping inte längre var korrekt svenska, och därför infördes det nya och försvenskade ordet dopning i lagtexten. Fortfarande dominerar dock ordet doping hos allmänheten, men enligt senaste upplagan av Svenska Akademiens Ordlista godkänner man båda varianterna.

Riksidrottsförbundet använder alltid ordet doping och instanser som Dopinglaboratoriet och Dopingjouren har inte bytt namn trots att de ibland döps om i olika medier. (Riksidrottsförbundet, 2004) Vi har valt att använda oss av ordet doping.

Definition av doping

Vi har valt att använda oss av Riksidrottsförbundets definition av doping. Den lyder:

Med doping menas bruk av de substanser eller metoder som är förbjudna enligt den lista som World Anti-Doping Agency (WADA) upprättat.

(Riksidrottsförbundet, 2004)

Nio grupper av substanser nämns av WADA:

1. Stimulantia – exempelvis amfetamin, kokain och stryknin
2. Narkotiska analgetika – exempelvis heroin, metadon och morfin
3. Cannabinoider – exempelvis marijuana och hasch
4. Substanser med anabol effekt – exempelvis androgena anabola steroider
5. Peptidhormoner – exempelvis insulin, erythropoietin (epo) och tillväxthormon

6. Beta-2 agonister – exempelvis astmaläkemedel (dispens ges)
7. Substanser med anti-östrogen aktivitet – motverkar det kvinnliga könshormonet
8. Maskerande substanser – har potential att dölja förbjudna substansers förekomst i prov tagna vid dopingkontroll
9. Glukokortikoider – det vill säga kortison (Riksidrottsförbundet, 2004)

För vidare information se WADAs dopinglista på engelska. (WADA, 2004)

Dopinghistorik

Doping har använts i flera tusen år. Man har kunnat spåra rekommendationer från läkare till idrottsutövare redan för 5000 år sedan då man i Kina använde blad från ephedraväxter för att framställa stimulerande tedrycker. Det första kända fallet av doping i vår tid var 1865 då en simmare enligt uppgift tagit stimulantia för att kunna simma över engelska kanalen. Under denna tidsperiod började även tidningarna diskutera om det var rätt att tillåta kanalsimmarna i Amsterdam att använda sig av dopingpreparat.

Det första dopingorsakade dödsfallet inträffade 1886 då en cyklist avled under cykelloppet Paris-Bordeaux efter en överdos av trimetyl som bland annat går att hitta i koffeinblandningar. Dessa så kallade ”mirakeldrycker” användes flitigt under slutet av 1800-talet och bestod oftast av blandningar av koffein och socker upplöst i eter. I början av 1900-talet förekom det inom boxningsporten olika blandningar av stryknin, kokain och konjak för förhöjda prestationer.

Det manliga könshormonet testosteron framställdes på konstgjord väg redan år 1935 då man upptäckt att det både hade en anabol, det vill säga muskeluppbyggande effekt och en androgen, förmanligande, effekt. Anabola steroider prövades under andra världskriget på tyska soldater för att göra dem mer aggressiva och det utvecklades också amfetaminpreparat med syfte att göra soldaterna mer uthålliga.

Under 1950-talet utvecklades den anabola steroiden i medicinskt syfte för att exempelvis behandla musklers återuppbyggande efter skador. Under denna tidsperiod kom de första vetenskapsrapporterna om att steroiderna kunde ha en prestationshöjande verkan hos idrottsmän. Kraftsporterna började nästan genast använda dopingpreparatet och snart spreds användandet till elitidrottare och bodybuildare. Anabola steroider

förbjöds först 1975 inom idrotten då man hade utvecklat tillförlitliga analysmetoder. Det var en ganska aningslös inställning till anabola steroider som rådde bland tränare och idrottsmän under 1960- och 1970-talet. Steroiderna betraktades som ett slags kosttillskott och ingen var medveten om de allvarliga riskerna. De första rapporterna på skadliga biverkningar kom först på 1980-talet och det dröjde ända in på 1990-talet innan kunskaperna etablerats hos allmänheten. (Riksidrottsförbundet, 2004)

Internationella Olympiska Kommitténs medicinska kommitté upprättade år 1968 den allra första listan på förbjudna preparat. I OS i München genomfördes dopingkontroller för första gången i stor skala men när det gäller anabola steroider så togs de första regelmässiga proverna först under OS 1976.(Riksidrottsförbundet, 2004)

Under 1970 och 1980-talen utvecklades dopingarbetet i Sverige, Riksidrottsförbundet tillsatte en dopingkommission och antog egna dopingregler. År 1981 togs de första nationella dopingproverna i Sverige och sedan dess har ansträngningarna för att motverka doping fortsatt. Sedan 1991 genomförs det årligen över 2000 dopingprover i landet. Det kan vara lätt att få uppfattningen att dopingtester endast görs i anslutning till större tävlingar eller mästerskap som SM, EM, VM eller OS. I själva verket är det så att 60 procent av alla kontroller som gjorts genom åren har varit kontroller som genomförts under träning. Trots detta så uppmärksammas antidopingverksamheten mest vid de Olympiska spelen och det är här som debatten blir mest dramatisk. En hel värld upprördes när Ben Johnsson avslöjades som dopad efter den otroliga 100 meters finalen i OS 1988. Den efterföljande debatten blev början för en intensiv utveckling av antidopingarbetet. Det blev välbehövligt prioriterat och dopingproblemet blir nu mer och mer uppmärksammat och är snart erkänt över nästan hela världen. (Riksidrottsförbundet, 2004)

Bildandet av World Anti-Doping Agency, WADA, kan kanske anses som den mest betydelsefulla händelsen inom det globala antidopingarbetet. I styrelsen som bildades 1999 ingår det medlemmar från alla världsdelar och sedan 2003 har de tagit över IOK: s uppgift att upprätta dopinglistan. (Riksidrottsförbundet, 2004)

Undersökningar om doping

Sifo har på uppdrag av TT gjort en undersökning angående svenska befolkningens uppfattning om doping inom längdskidåkningen. Undersökningen genomfördes 3-6 februari 2004 och tusen personer över 15 år intervjuades.

Första frågan som ställdes var:

Tror du att någon i säsongens svenska VM-trupp på längdskidor är eller har varit dopat?

Här svarade hela 21 procent av de intervjuade ja.

Andra frågan som ställdes var:

Doping har tidigare förekommit inom längdskidåkningssporten. Tror du att tävlingarna i dag sker på rättvisa villkor eller fortsätter dopingproblemen?

Här trodde 82 procent att dopingproblemen inom längdskidåkningen fortsätter.

Undersökningen publicerades 14 februari, 2004 på SVT: s hemsida. Artikeln är skriven av Peter Wikström/TT. (Sveriges Television, 2004)

För att få en uppfattning om svenska befolkningens synpunkter angående dopingfrågor så har undersökningsföretaget Zapera genomfört en undersökning för Riksidrottsförbundets räkning. Undersökningen genomfördes över Internet och resultatet bygger på svaren från 1005 individer. Zapera upprätthåller en stor panel med människor från hela landet som deltar i flera undersökningar. (Håkan Nyberg, RF, 2004)

Några av de frågor som ställdes i undersökningen var:

Tror du generellt sett att man måste dopa sig för att kunna tillhöra världseliten inom idrotten?

Av de tillfrågade var det 342 som svarade nej, men ändå så många som 221 tyckte att doping är ett måste för att tillhöra världseliten.

Hur stor andel av svenska elitidrottare tror du är dopade?

Majoriteten det vill säga 302 personer trodde att det är 1-5 procent av de svenska idrottarna på elitnivå som använder doping. Så många som över hundra personer trodde att mer än 20 procent av de svenska elitidrottarna är dopade. (Bilaga 2, del av Zaperas undersökning 2003)

Riksidrottsförbundets bild av verkligheten

Enligt statistik från Riksidrottsförbundet är det 0,17 procent bestraffningar i relation till andel tagna dopingprov under 2003. Det här motsvarar sex, för doping, avstängda personer av 3510 testade. Det är ganska mycket färre än vad de tillfrågade i undersökningarna tror.¹ (Riksidrottsförbundet, 2004)

Slutsatsen vi kan dra av dessa siffror är att allmänhetens attityder inte stämmer överens med Riksidrottsförbundets bild av verkligheten. Att det just är Riksidrottsförbundets bild av verkligheten som vi redovisar är naturligtvis viktigt att poängtera. Inget vet med hundra procents säkerhet hur det ser ut i ”verkligheten”. Förmodligen förekommer det ett mörkertal då idrottsutövare inte testas i tillräckligt stor utsträckning. Hur stort detta mörkertal är kommer vi antagligen inte att få reda på. I alla fall inte förrän alla idrottare testas.

¹ Men siffrorna från 2003 är inte slutgiltiga då ytterligare något fall är under utredning. (Riksidrottsförbundet, 2004)

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med vår undersökning är att utifrån nyhetsvärderingens principer undersöka vad Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad skrev om doping under året 2003. Vi kommer att genomföra en kvantitativ innehållsanalys av dessa tidningars dopingrelaterade artiklar. Med kvantitativ innehållsanalys vill vi kartlägga artiklarnas innehåll och sortera in materialet under ett flertal övergripande innehållsliga variabler som vi utformar utifrån teorier om nyhetsvärdering.

Vår övergripande frågeställning är:

- *Hur har Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad behandlat doping under 2003, sett ur ett nyhetsvärderings perspektiv?*

Forskare som till exempel Hvitfelt och Galtung har genom sin forskning fastställt olika nyhetsvärderingsprinciper. Under nyhetsvärderingen väljer journalisterna ut vissa ämnesområden som får större plats än andra. Hvitfelt har undersökt sannolikheten för att en nyhetsartikel ska publiceras på första sidan. (Hvitfelt, 1985) Vi vill undersöka om nyhetsvärderingens principer även har stor inverkan på vad som skrivs om doping och diskutera hur detta kan ha påverkat svenska befolkningens attityder gentemot doping under 2003. Med detta som utgångspunkt gör vi nedanstående antaganden:

- Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad skriver mer om dopingskandaler än om antidopingsarbete.
- Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad uppmärksammar dopingshändelser mer om de har anknytning till Sverige och länder vi känner geografisk eller kulturell närhet till.
- Elitmänniskor och kommersiella idrotter får mer utrymme i de dopingrelaterade artiklarna än privatpersoner och idrotter utan stora sponsorer.

Vi ställer oss även frågan:

- Skiljer sig morgon-, kvälls-, och regionaltidningar åt på dessa punkter?

1.2.1 Varför forskningsmässigt intressant?

Enligt Zaperas- och TT:s Sifundersökning tror Sveriges befolkning att relativt många idrottsmän använder sig av doping och en del verkar rentav tycka att det är acceptabelt att använda sig av doping för att nå framgång på idrottsarenorna.

Enligt Riksidrottsförbundets statistik över svenska testade idrottsutövare stämmer inte allmänhetens uppfattning överens med Riksidrottsförbundets. Något har påverkat allmänhetens attityder i en annan riktning. Massmedier tillskrivs en avgörande roll för opinionsbildningen och en genomsnittlig dag läser 80 procent av Sveriges befolkning en dagstidning (Hadenius & Weibull, 2003). Med denna information i bakhuvudet kan man dra slutsatsen att pressen kan ha spelat en stor roll i allmänhetens åsikt vad gäller doping. För att nå igenom det mediebrus som råder i dagens samhälle använder sig tidningar dagligen av nyhetsvärdering. Vi vill därför utifrån nyhetsvärdering undersöka innehållet i de dopingrelaterade artiklarna som i sin tur kan ha bidragit till den svenska allmänhetens uppfattning om dopningssituationen i Sverige. Utefter vad vi har kunnat finna så har det inte gjorts någon undersökning tidigare där man inriktat sig på pressens behandling av doping. Undersökningen är därför intressant ur medie- och kommunikationsvetenskaplig forskningssynpunkt, men även för Riksidrottsförbundet som hoppas att kunna använda den här rapporten i sitt framtida arbete gentemot massmedier.

1.3 Uppsatsens disposition

Som en introduktion till ämnet doping inleder vi med bakgrundsinformation för att läsaren ska få bli varm i kläderna. Man kan läsa om hur doping kom till och om dess utveckling både vad gäller preparat och antidopingarbete. I bakgrunden redovisar vi också undersökningens syfte och frågeställning samt de avgränsningar vi gjort för att

uppsatsen inte ska bli för omfattande. Innan vi kommer till teoriavsnittet gör vi en historisk tillbakablick i pressens utveckling och hur sportjournalistiken etablerade sig och utvecklats fram till idag.

Under avsnittet teori tar vi upp nyhetsvärderingens principer, det vill säga hur medierna väljer ut de händelser som ska tryckas som nyheter i tidningarna eller sändas i TV. Vi tar upp Hvitfeldts tio punkter och går sedan in lite djupare på bland annat tidsaspekten, personifiering, närhet och dramatik.

I metodavsnittet skriver vi först om den kvantitativa innehållsanalysen i teorin och går sedan in på hur vi gått tillväga, hur vi utformat vårt kodschema och definitioner av variabler som är viktiga att förklara lite närmare.

I resultatdelen redovisar vi resultaten med utgångspunkt i nyhetsvärdering och vår frågeställning, och analyserar dem utifrån teorin och våra egna tankar.

I diskussionen knyter vi ihop påsen och diskuterar hur arbetet gått och vad vi kunde ha gjort annorlunda, saker som gått snett med mera. Vi försöker också att sätta in undersökningen i ett större samhällsperspektiv.

Sist i uppsatsen kan man hitta kodschemat vilket vi använt för att samla in vårt datamaterial.

1.4 Historisk tillbakablick

1.4.1 Pressens utveckling

Nyhets tidningar började komma ut regelbundet varje vecka under 1600-talets två första decennier i Tyskland och Holland. Nyhetsinnehållet i tidningarna samlades ofta in av postmästare som snappade upp nyheter i sina regioner och sedan vidarebefordrade dem till de stora städerna där nyheterna trycktes i form av kortare stycken. (Thompson 2001) Dessa rapporterade om händelser och skrev om politik och handel. (Thompson 2001) Det fanns alltså en marknad för masskommunikation både på det ekonomiska och politiska planet. På det ekonomiska området blev tidningarna en förlängning av de stora marknaderna och handelsvägarna, och gjorde att man på ett nytt och lättare sätt kunde utbyta varor och nyheter. (Hadenius & Weibull, 1999)

En av de största drivkrafterna bakom utvecklingen av tidningsindustrin var ändå den politiska situationen. (Thompson, 2001) Det trettioåriga kriget gjorde att det fanns ett

behov av att sprida propaganda i tidningar. Det som anses vara den första svenska tidningen *Ordinari Post Tijderner*, som började utkomma 1645, grundades för att landets ledare Axel Oxenstierna ville ge sin version av kriget och förklara sina beslut. (Hadenius & Weibull, 2003)

När industrialiseringen kom igång i början av 1800-talet hände det en hel del på tidningsmarknaden. Den innebar nya tekniska landvinningar och ett nytt samhälle. Urbaniseringen gjorde att det skapades ett helt nytt informationsbehov. De personliga kontakterna var inte längre tillräckliga och både privatpersoner, varuproducenter och affärsmän behövde nya informationskanaler. En marknad för olika massmedier uppstod. Dagspressens framväxt och expansion påverkade och påverkades av att fler blev läskunniga, att tidningarna tack vare annonsmarknaden blev billigare, att tryckkonsten och framställningen av papper utvecklades, och att järnvägen och telegrafen gjorde att nyheterna kunde spridas och distribueras snabbare. All utveckling skedde naturligtvis inte samtidigt världen över, utan skedde gradvis. Det tog exempelvis ett tag innan de amerikanska och kontinentala idéerna fick ordentligt fäste i Skandinavien. (Hadenius & Weibull, 1999)

Aftonbladet kom ut första gången 1830 och räknas som Sveriges första moderna tidning. Den ansågs som mer läsvänlig än sina föregångare och blev snabbt en opinionsledare. (Utbildningsradion, 2004) Aftonbladet bildades av Lars Johan Hierta, som inte bara var tidningsman utan även industriman och politiker. Tidningen trycktes på en modern press och blev snart ett lönande företag. Den hade ett skiftande innehåll och kritiserade hårt kungen Karl XIV Johan som upprepade gånger försökte tysta tidningens opposition. Aftonbladet överlevde dock genom att ständigt byta ansvarig utgivare och namn och tillslut fick kungen ge upp kampen. (Hadenius & Weibull, 1999)

Dagens Nyheter utkom först 1864 och räknas som Sveriges första morgontidning. Det var den första tidning som man kunde prenumerera på och få hem direkt i brevlådan. (Utbildningsradion, 2004) Den grundades av Rudolf Wall som var uppfylld av idéer om en ny typ av tidning med en än modernare journalistik. Han lyckades göra en billig och lättillgänglig tidning med innehåll för en bredare publik. Det blev den första sjudagarstidningen och den var billigare än någon tidigare svensk tidning. Walls mål var att ha samma nyheter på morgonen som konkurrenterna först kom ut med på kvällen.

Hans övriga konkurrensmedel, som nuförtiden är välkända men som då var nya för Sverige var: ett lägre pris, bättre distribution, snabbare nyheter, enklare språk och klarare disponering. Det här gjorde att Dagens Nyheter lyckades vinna nya läsargrupper och etablera sig på marknaden. (Hadenius & Weibull, 1999)

Under 1900-talet kom den så kallade tabloidtidningen som snabbt blev populär. Tabloiden var till storleken hälften av den vanliga morgontidningen och först ut var Daily Mirror, år 1903 i London. Tidningen präglades av lågt pris, korta artiklar, många bilder samt stort utrymme för sensationer. Idag är Aftonbladet en tabloid. (Utbildningsradion, 2004)

Tabloiderna kritiserar ofta för sin sensationsjournalistik och hårda vinklingar men både Aftonbladet och Expressen har även ett relativt stort opinionsmaterial med kultursidor och politiska ledare. I och med detta skiljer sig Sveriges kvällstidningar något från tabloiderna i exempelvis Storbritannien och USA. (Hadenius & Weibull, 1999)

Nöjesjournalistik var länge något som seriösa dagstidningar inte ägnade sig åt. Gränsen mellan samhällsbevakning och underhållning var skarp. Under 1980-talet skedde en stor förändring. (Hadenius & Weibull, 2003) Press, radio och TV blev mer informations- och underhållningsinriktade. Fram till mitten av 1960-talet hade tidskrifter haft huvudansvaret för underhållningen men när TV på allvar började expandera tog den över förströelserollen allt mer. (Weibull i Carlsson 1999: 75) För att kvällstidningar skulle kunna konkurrera med bland annat TV var de tvungna att spetsa till underhållningen. Mer sex, mer skandaler och mer brott. Och mer tummande på verkligheten. Det blev enklare, gärna konfliktfyllt och dramatiskt, innehåll som snabbt producerades av färre journalister. (Hvitfelt i Carlsson, 1999) Tidigare ansåg medierna själva att nyheter framför underhållning var vägen mot framgång och källan till inflytande på allmänheten. Förändringar har skett och tabloidpressens årtionde har infunnit sig, vilket inneburit att vi vänt blad från nyhetssidorna till underhållningsdelen. Underhållningens värde har blivit en del av tidningarnas policy. (Frith i Curran & Gurevitch, 2000) Brott och skandaler ger alltså stort uppmärksamhetsvärde och ligger högt på journalisternas nyhetsvärderingsskala. Det råder ständigt konkurrens om tid, utrymme och publikens

uppmärksamhet och därför spelar nyhetsvärderingen en viktig roll. Journalisterna lär sig vilka villkor och krav som behövs för att sälja en nyhet. (Hultén, 1996)

Allt mer sport visas på TV, sänds i radio och tidningarna har också ett brett utbud. Sporten får mer och mer utrymme och många tidningar har flera sportsidor eller speciella bilagor.

Sportjournalistik som genre etablerade sig så tidigt som i början av 1900-talet. Dagens Nyheter var en av de första tidningarna som gav ämnet en egen sida. Sportbevakningen tog ordentlig fart under 1930-talet då svenska idrottsframgångar hjälpte till att öka intresset för sport i tidningen. Aftonbladet uppmärksammade också sportens betydelse vid den här tidpunkten men i landsortspressen fick sporten inte någon direkt plats förrän efter andra världskriget. Sedan dess har andelen sport i landsortstidningar ökat och ligger nu på närmare 15 procent. (Hadenius & Weibull, 2003)

En typisk stil eller genre etablerade sig snabbt på sportsidorna. Något som skilde dessa sidor från tidningens övriga var sportjournalisternas större användning av talspråk. Samma sidor var också först med att på ett ledigare sätt använda personnamn och titlar i nyhetstexterna. Istället för att skriva ut titlar använde man sig av förnamn och ofta smeknamn, något som i högsta grad lever kvar på dagens sportsidor, med ”Foppa”, ”Henke” och ”Karro” som tydliga exempel. När TV slog igenom i Sverige förändrades sättet att skriva om sport. De rena matchreferaten försvann och under 1960-talet blev tidningarnas sportjournalistik mer personinriktad. Man började fokusera mer på vad som hände före och efter matcherna eftersom TV gjorde att dagspressens referat blev till gårdagens nyheter. (Facit, 2004)

1.5 Avgränsning

Artiklarna som vi kommer att arbeta med har vi fått från Riksidrottsförbundet och dessa har blivit insamlade av omvärldsbevakningsföretaget Observer för förbundets räkning. På grund av detta vet vi inte vilken placering artiklarna haft i tidningen och kommer därför inte att kunna analysera artiklarnas kontext. Vi kommer med andra ord bara titta på vad som skrivits i artiklarna och inte bry oss om på vilken sida och plats artikel publicerats på.

Vi har avgränsat oss ytterligare då vi valt att bara granska artiklar som på ett eller annat sätt behandlar doping på människor. I Riksidrottsförbundets artikelarkiv finns även artiklar som behandlar doping på trav- och sporthästar men dessa har vi alltså valt bort.

Vi har även beslutat att inte analysera de eventuella bilder som finns till de artiklar vi fått från Riksidrottsförbundet. Detta på grund av att vi vill begränsa oss så att undersökningen inte blir för omfattande. Vi vill kunna koncentrera oss på själva innehållet i artiklarna, eftersom det är det vi vill undersöka och det Riksidrottsförbundet efterfrågar.

Vår första överblick av tidningsartiklarna gav oss intrycket av att varje artikels olika delar samspelar på ett enhetligt sätt och därför kommer vi att behandla rubrik, ingress och brödtext som en helhet. Vi väljer även denna avgränsning för att arbetet inte ska bli för omfattande.

2. Teori

2.1 Nyhetsvärdering

De nyheter som vi kan läsa i dagstidningar är bara en mycket liten del av allt material tidningarna har tillgång till. Materialet i tidningarna har sovrats hårt för att urskilja de händelser som är tillräckligt intressanta och stora för att publiceras. Denna urvalsprocess kallas för nyhetsvärdering. (Lundgren m.fl., 1999) Nyhetsvärdering innebär alltså att journalisten gör en bedömning av händelsens potentiella nyhetsegenskaper. (Hultén, 1996)

I dagens informationssamhälle finns ett överskott av information och ett underskott av uppmärksamhet. Detta leder till att medierna tävlar om att fånga och hålla kvar publikens intresse. Det är bara en liten del av det som utspelas i världen som väljs ut och presenteras som nyheter. (Hvitfelt, 1985)

Begreppet nyhetsvärdering har inte enbart en avgränsad innebörd. Nyhetsvärdering används oftast för att beskriva nyhetsmediernas urval av händelser, men det handlar om betydligt mer än så. Nyhetsvärdering kan också sägas vara en slags omformningsprocess där delar av verkligheten väljs ut för att sedan anpassas till nyhetsmedierna. Verkligheten är kanske inte alla gånger så intressant att berätta rakt av utan måste förenklas, dramatiseras eller förskönas. I bästa fall kommer bilden av verkligheten att stämma överens med den verklighet den avser att spegla. Men i många fall är det tyvärr vanligare att nyhetsprocessen på olika sätt förvränger verkligheten. (Hvitfelt, 1985)

Mediernas sätt att arbeta leder ibland till missnöje hos nyhetskällorna då de menar att de artiklar som publiceras inte stämmer överens med verkligheten. De anser att journalisterna förvränger, förkortar och ”vinklar” på ett sätt som gör att läsarna missleds. Journalisterna försvarar sig med att det journalistiska arbetet innebär att kritiskt förmedla nyheter samtidigt som de måste förenkla innehållet för att göra komplicerade händelser begripliga. (Hadenius & Weibull, 2003)

Nordlund (1995) använder sig, i sin undersökning av den lokala pressen och opinionsbildningen i lokalt kontroversiella frågor, av tre olika ”verklighetsnivåer”.

A
Ursprunglig
verklighet

B
Tidnings-
verklighet

C
Läsar-
verklighet

Figur 1: "Verklighetsnivåer"

Nivå A representerar den "ursprungliga" verkligheten. Nivå B utgörs av tidningarnas verklighetsbeskrivning och nivå C utgörs av publikens verklighetsuppfattning.

(Nordlund, 1995)

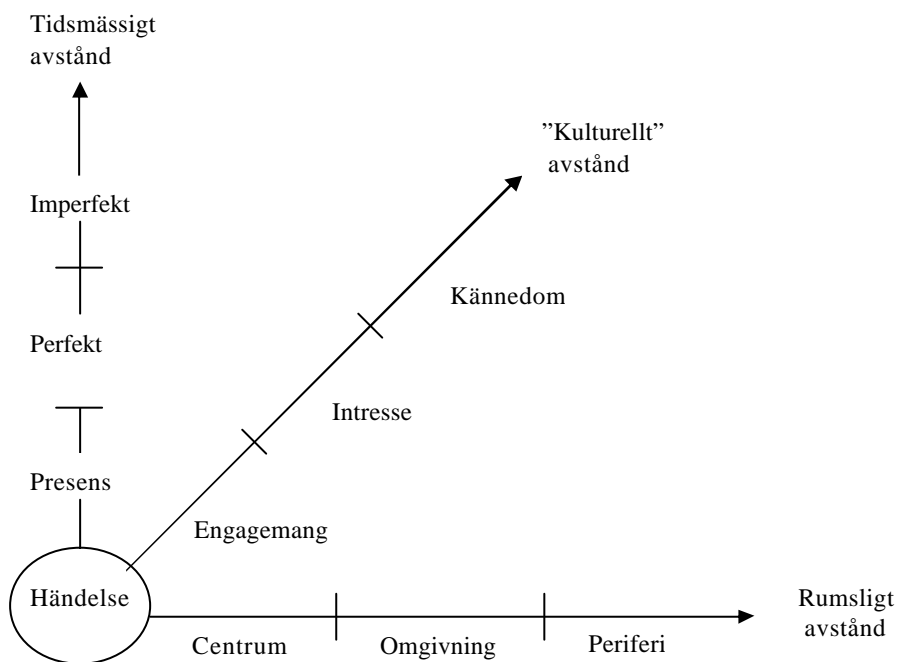
Både nyheter och verklighetsbeskrivningar kan antas vara konstruerade utifrån ett samspel mellan dessa olika nivåer. Samspelet sker dels mellan verklighet och medier, dels mellan medierna och dess publik. (Tuchman i Nordlund, 1995)

Som tidigare sagt väljer journalisterna ut vissa ämnesområden som får större plats än andra. Hvitfelt har undersökt sannolikheten för att en nyhetsartikel ska publiceras på en tidnings förstasida. Chansen att en händelse ska väljas som huvudartikel ökar ju mer den behandlar:

1. politik, ekonomi samt brott och olyckor
2. och om de är kort geografiskt och kulturellt avstånd
3. till händelser och förhållanden
4. som är sensationella eller överraskande,
5. handlar om enskilda elitpersoner
6. och beskrivs tillräckligt enkelt
7. men är viktiga och relevanta,
8. utspelas under kort tid men som del av ett tema,
9. har negativa inslag
10. och har elitpersoner som källor. (Hvitfelt, 1985:18)

Nyhetsinslag eller händelser i verkligheten uppnår sällan alla dessa egenskaper men ju fler och ju mer de har några av dessa kvaliteter desto större är chansen att de ska bli stora nyheter.

I Hadenius & Weibull (2003) diskuterar Prakte de tre avstånden tid, rum och kultur. Ju längre bort en händelse befinner sig inom något av dessa tre avstånd desto mindre nyhet är den.

Figur 2: Dimensioner hos nyhetsvärdet

Källa: Prakte, Henk *Kommunikation und Gesellschaft* (1969) i Hadenius & Weibull *Massmedier* (2003)

Det största nyhetsvärdet har en händelse som pågår just nu, som läsarna känner sig berörda av och som äger rum i läsarens närhet. Ju äldre en händelse är desto mindre nyhetsvärde har den. Ju mindre engagemang läsaren känner desto mindre nyhetsvärde. Ju mer avlägsen geografiskt sett nyheten är desto mindre nyhet. I sin modell (fig.2) försöker Prakte klarlägga vad som väcker intresse hos mottagaren. Den tar visserligen inte

sensationer och ovanliga händelser i beaktande men försöker lättöverskådligt förklara en del av nyhetsvärdering i västerländerna. (Hadenius & Weibull, 2003)

2.1.1 Närhet

Som Prakkes modell ovan visar är närheten i tid, rum och kultur viktiga nyhetskriterier. Ju närmare en händelse ligger läsaren desto mer kommer han eller hon att påverkas av den. En höjning av parkeringsavgifter i Trollhättan är intressant för dem som bor där men inte för invånarna i Göteborg. Ett politiskt val i Frankrike påverkar den svenska politiken mer än ett val i Australien och är därför viktigare för tidningarna att rapportera om. Men närhet handlar ju som sagt inte bara om antalen mil utan även om hur vi känner kulturell närhet. Ett val i delstaten Kalifornien i USA skulle antagligen få mer nyhetsplats än ett presidentval i Ungern. En jordbävning i Japan skulle antagligen få mer utrymme i svensk press än en motsvarande händelse i Chad, Afrika, trots att Japan ligger längre bort. Sammanfattningsvis kan man urskilja fyra typer av närhet som utnyttjas flitigt inom massmedia vad gäller nyhetsvärdering:

Kulturell och religiös närhet – mediekonsumenter anses lättare identifiera sig med människor som har en likartad kultur och religion.

Politisk och ekonomisk närhet – rika länder med demokrati är mer intressanta för svenska medier än fattiga diktaturer. (Theander, 1998)

2.1.2 Människor

Ett annat sätt att skapa engagemang för nyhetshändelsen är att använda sig av personifiering. Om en nyhet överförs på en berörd person, så kan vi ta del av nyheten genom den personens upplevelser. Därigenom får artikeln ett högre nyhetsvärde och antagligen en bättre placering i tidningen. (Andersson-Ek m.fl., 2001) Massmedier bevakar enskilda människor mer än kollektiv då vi tenderar att tycka att exempelvis statsministern är intressantare än regeringen och att en arbetslös person är intressantare än arbetslösheten. (Lundgren mfl, 1999)

Journalistens arbete innefattar också att lyfta fram hur en händelse påverkar människor. Ju fler människor som berörs av en händelse desto större nyhet. Andersson-Ek m.fl. ger

exempel på att konsekvenserna kan vara intressantare än händelsen. Det är bättre att börja en nyhetsartikel med:

Elpriset chockhöjs och det blir betydligt dyrare att ha barnen på dagis nästa år. – Det blir resultatet av kommunens sparpaket på 100 miljoner.

Än att skriva:

Kommunstyrelsen föreslår besparingar på 100 miljoner kronor för att budgeten ska gå ihop nästa år. (Theander, 1998)

En grupp som får stort utrymme i massmedierna är de så kallade elitmänniskorna. Hit räknas dels människor med makt och inflytande så som politiker, företagare och höga tjänstemän, dels "kändisar" så som framstående artister eller idrottare. (Lundgren m.fl., 1999)

Trots att kända personer har ett högt läsvärde försöker morgontidningar ofta tona ner kändisartiklarna för att inte hamna i samma fack som "skvallerpressen".

Morgontidningarna ger inte "kändisar" nyhetsplats just för att de är "kändisar", men råkar en känd person vara inblandad i en händelse blir nyheten intressantare. (Andersson-Ek m.fl., 2001)

Ju mer känd och ju mäktigare en person är desto mer utrymme får han eller hon i massmedierna. Ju oftare en person förekommer i press, radio och TV desto mer känd blir han eller hon och desto troligare är det att han eller hon figurerar i massmedierna även framtiden. Detta innebär att massmedierna bidrar till att skapa och underhålla kändisskap hos vissa personer. (Hvitfelt, 1985)

Vanligt folk har störst chans att komma med i tidningen om de antingen är brottslingar eller offer. (Lundgren m.fl., 1999)

2.1.3 Tidsaspekten

Vad som händer i vår närhet och runt om i världen under dagen eller veckan och vad som är "inne" att uppmärksamma är avgörande för vad som blir nyheter och hur dessa kommer att formas och presenteras i tidningen. Miljöfrågan uppmärksammandes exempelvis inte alls under 1950-talet trots att det naturligtvis fanns miljöproblem långt innan dess. Nu har dock frågan fått fäste allt mer och är idag högaktuell. (Hultén, 1996)

Ju snabbare händelser med en väl urskiljbar början och ett avgränsat slut utspelas, desto större är sannolikheten för att de ska uppmärksammas av nyhetsmedierna. Händelserna bör inte vara fristående utan kopplade till andra händelser, det vill säga de bör ha ett logiskt samband med varandra. Man kan likna det vid länkar i en kedja.

Det finns flera orsaker till att dagstidningar föredrar händelser som utspelas snabbt och åtminstone inom ett dygn. För det första kan det vara lättare att bevaka händelser som utspelas snabbt och inom ett dygn, eftersom det är samma journalister under samma arbetspass som kommer att jobba med nyheten från intervju till tryck. För det andra kan det vara enklare att hitta det dramatiska i en händelse som utspelas snabbt än beskriva långsamt framskridande skeenden. För det tredje kan snabba händelser vara begripligare för nyhetspubliken. För det fjärde brukar det vara billigare att bevaka händelser med snabbare förlopp. (Hvitfelt, 1985)

Schultz nämner i Hvitfelt (1985) fyra olika tidsperspektiv:

1. Punktperspektiv – händelseförlopp som utspelas inom tre timmar, exempelvis mord, bränder och presskonferenser.
2. Dygnsperspektiv – händelseförlopp vars början och slut ligger inom ett dygn men som tar längre tid än tre timmar, exempelvis en riksdagsdebatt.
3. Veckoperspektiv – händelseförlopp som tar mer än en dag men håller sig inom en vecka, exempelvis gisslandrama och förhandlingar.
4. Långtidsperspektiv – långt utdragna händelseförlopp som sträcker sig över en vecka eller har obestämbar början eller slut, exempelvis internationella konflikter och ekonomiska kriser. (Hvitfelt, 1985)

2.1.4 Ny, oväntad, dramatisk och gärna negativ

Att en nyhet ska vara ny är ganska självklart, men den får faktiskt inte vara för ny. En händelse måste vara så pass välkänd att journalisterna känner igen den som en nyhet. Skandaler, avslöjanden, brott och olyckor är etablerade ämnen och som sagts tidigare även miljöfrågor, men det dröjde ett tag innan journalisterna kände igen miljöproblemen som nyheter.

Den bästa framgången får man om man kan berätta den väntade händelsen som något oväntat och överraskande. Den oväntade händelsen kan vara i stort sett vad som helst, en

olycka, katastrof eller liknande. Men den kan också utgöras av ett slags gränsöverskridande, ett brott mot god sed, moral eller lagar. (Hultén, 1996) Doping kan sägas vara ett slags gränsöverskridande då den dopande bryter mot en rad lagar och moraliska värderingar.

En av de vanligaste formerna av dramatik är när det ligger någon form av konflikt i nyhetshändelsen. Om en kommun bestämmer sig för att lägga ner en busslinje ger det kanske en notis i tidningen, men om de resande protesterar med namninsamlingar och demonstrationer blir det en hel annan sak. Nyheten kommer lyftas fram och byggas på konflikten mellan resenärerna och makthavarna i kommunen. (Theander, 1998)

Tidningar anklagas ofta för att ha mycket negativa nyheter. En anledning till det är att negativa händelser vanligen inträffar snabbt och dramatiskt, medan positiva händelser ofta är långsammare. Som exempel nämner Lundgren med flera att det tar lång tid att bygga ett hus men att det går snabbt att spränga det i luften. (Lundgren m.fl., 1999)

Galtung har tillsammans med Ruge i Furhoff (1986) utformat en lista med kriterier som journalister anses utgå ifrån när de väljer en nyhet och de kan ses som en snabb guide till den nyhetsvärdering som tagits upp ovan.

De anger 12 egenskaper som ger en händelse nyhetsvärde.

1. Tidsaspekten – nyhetsvärdet är högt om händelsen inträffar lagom till pressläggning eller hinner utveckla sig från en pressläggning till en annan.
2. Omfattningen – det finns ett tröskelvärde som händelsen måste nå över för att rapporteras. En händelse får inte vara för liten men heller inte för ogripbar.
3. Entydigheten – ju mer komplicerad en nyhet är desto mindre chans är det att den blir en artikel i tidningen.
4. Meningsfullheten – händelsen måste falla inom läsarens och journalistens kulturella ram eller ha relevans för den.
5. Förutsägbarheten – en förutsägbar eller önskad händelse får högst nyhetsvärde.
6. Ovanligheten – en ovanlig händelse får högt nyhetsvärde.
7. Fortlöpande bevakning – när en händelse klassats som nyhet fortsätter bevakningen av bara farten.

8. Ensamrätt – att nyheten är ensam i sitt slag kan ge nyhetsvärde även åt händelser av lågt allmänt intresse.
9. Elitnationer – stormakter och i-länder har stort nyhetsvärde.
10. Elitpersoner – kända personer har högt nyhetsvärde.
11. Personpräglad – en berättelse får större nyhetsvärde om det går att hänga upp berättelsen på en individ.
12. Negativ händelse – en negativ händelse får ofta större plats i tidningar (Furhoff, 1986:112ff). Brott olyckor, skandaler, terrordåd och krig tillhör det som ofta blir nyheter. Den här typen av händelser inträffar vanligen snabbt och dramatiskt. Positiva nyheter är oftast långsammare.(Lundgren m.fl., 1999)

2.1.5 Gate-keeping

En eventuell nyhet har en lång väg att gå innan den kanske väljs ut till tidningen. En nyhets väg från händelse till mottagare kan vara kort och okomplicerad, exempelvis en presskonferens i TV där talarens budskap direkt når TV-tittaren hemma i soffan, men oftast är det en lång väg mellan händelsen och en färdigtryckt artikel i tidningen. En mängd människor ska värdera händelsen utifrån nyhetsvärderingsprinciperna och för varje person så löper den en risk att kasseras. Vid alla stopp på nyhetens väg finns det beslutsfattare som ska bestämma om den ska sändas vidare eller om den ska stoppas. Beslutsfattarna kallas för ”gate-keepers” och de bestämmer hur viktig nyheten är och vilken prioritet den ska få. (Hadenius & Weibull, 1999)

2.1.6 Två tidigare studier inom nyhetsvärdering

En innehållsstudie där författarna försöker hitta faktorer som förklarar medieinnehållet är Jörgen Westerståhls och Folke Johanssons *Bilden av Sverige* (1985). Resultaten visar bland annat hur mycket av nyhetsrapporteringen som är ”eländesrapportering”, det vill säga nyheter om olyckor, brott och katastrofer. Westerståhl och Johansson menar att man skulle kunna hävda att innehållet i medierna påverkas av offentlig statistik, experters bedömningar eller människors åsikter, det vill säga ”verkligheten”, men att så inte är fallet. Istället är det journalisternas professionella nyhetsvärdering och den rådande nyhetssynen som påverkar mediebildningen.(Johansson, 1993)

I boken *På första sidan* kan vi läsa om Håkan Hvitfelts innehållsanalys på de sex stora svenska dagstidningarna Sydsvenska Dagbladet, Aftonbladet, Svenska Dagbladet, Göteborgs-Posten, Expressen och Dagens Nyheter. Genom en analys av tidningarnas förstasidor och huvudartiklar försöker han klargöra några av de egenskaper som utmärker det svenska nyhetsutbudet. Hvitfelt grundar innehållsanalysen på teori om nyhetsvärdering och nyhetsurval och resultatet visar på både likheter och skillnader mellan de undersökta tidningarna. Aftonbladets och Expressens, det vill säga kvällspressens, nyhetsbehandling verkar utgå mer ifrån den traditionella nyhetsvärderingen än morgontidningarna. De sex tidningarna kan delas in i tre grupper. Aftonbladet och Expressen utgör en grupp som avviker mest från Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter. Sydsvenska Dagbladet och Göteborgs-Posten placerar sig i mitten. Hvitfelt sammanfattar resultaten i en formel för nyhetsvärdering. (Se Hvitfelts 10 punkter under Nyhetsvärdering)

2.2 Sammanfattning av nyhetsvärdering

Enligt Hvitfelt (1985) finns det i dagens samhälle ett överskott av information och ett underskott av uppmärksamhet. Medierna tävlar om att fånga vårt intresse och att hålla kvar det. För att göra det på bästa sätt använder de sig av nyhetsvärdering. Det innebär att journalisten gör en bedömning av en händelses nyhetsgenskaper för att kunna välja ut en liten del av allt som utspelas i världen och presentera det som nyheter.

Prakke diskuterar de tre avstånden tid, rum och kultur. Ju närmare en händelse ligger någon av dessa avstånd desto större är chansen att den kommer bli publicerad. En händelse som är dramatisk och händer snabbt har en stor chans att komma med i tidningen. Händelser som brott och olyckor är vanliga nyheter samt händelser som bryter mot moraliska lagar. Doping är en händelse som både bryter mot lagen och moraliska värderingar och är därför populärt hos massmedia. I de flesta dopinghändelser berörs dessutom ofta specifika individer och människor är en viktig beståndsdel i en händelse om den ska ha ett högt nyhetsvärde. Personifiering används för att skapa engagemang hos läsaren.

Vi läser hellre nyheter som ligger oss nära geografiskt. Vi läser antagligen hellre om en dopingkontroll i ett grannland eller i Sverige än vi läser om en dopingkontroll i Kina. Men närhet handlar inte bara om antalet mil utan även om hur vi känner tillhörighet till andra grupper och människor. Vi vill hellre läsa om likasinnade för att de är lättare att identifiera sig med. En dopad amerikansk eller brittisk idrottsstjärna skulle ha mer nyhetsvärde i tidningarna än en dopad öststatsidrottare.

Tidningar anklagas ofta för att ha en övervägande mängd av negativa nyheter. En anledning till det är att negativa händelser vanligen inträffar snabbt och dramatiskt, medan positiva händelser ofta är långsammare. Utifrån nyhetsvärderingen så har alltså en dopingskandal större chans att tas med än en antidopingkampanj eftersom skandalen oftast är både mer dramatisk, negativ och snabb. Som Lundgren (1999) bland annat nämner tar det lång tid att bygga ett hus men att det går snabbt att spränga det i luften.

3. Metod

3.1 Kvantitativ innehållsanalys

Det arbetssätt där forskare systematiskt samlar in empiriska och mätbara data och sammanfattar dessa i statistik kallas kvantitativ metod. (Nationalencyklopedin, 2004)

Innehållsanalys kan man förklara som en undersökning av ett skriftligt, muntligt eller bildmässigt material. I vårt fall rör det sig om en undersökning av ett skriftligt material i form av tidningsartiklar. (Esaiasson, 2003)

Kännetecknen för den kvantitativa innehållsanalysen är att den är utformad för att ge en objektiv, mätbar och verifierbart redogörelse i ett meddelande. När man arbetar med kvantitativ innehållsanalys arbetar man med identifiering och räkning av utvalda enheter i ett bestämt innehåll. Metoden används ofta på lite större material som kan vara svåra att överblicka och när statistiska metoder ska användas för att analysera det insamlade materialet. (Johansson, 1993)

Den kvantitativa innehållsanalysen kritiseras ofta av forskare inom humanioraområdet som menar att den här typen av analys saknar teoretisk förankring och att nyanser och helheter går förlorade. (Johansson, 1993) Andra menar att den kvantitativa innehållsanalysen visst är en bra metod och att en av de största fördelarna är möjligheterna till mekaniskt räknande. På relativt kort tid är det möjligt att gå igenom mycket stora datamaterial och registrera förekomsten av enkla men nog så intressanta innehållskategorier. Detta innebär dock inte att den kvantitativa innehållsanalysen bara innefattar mekaniskt räknande. Tvärt om så innebär den kvantitativa metoden att man oftast först måste tolka innehållet för att man sedan ska kunna placera det i rätt kategori där de sedan räknas. Skillnaden mellan kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys handlar alltså inte om skillnaden mellan att räkna och att tolka. (Esaiasson, 2003)

3.1.1 Explanativa innehållsstudier – förklaringar till innehållets utseende

Den kvantitativa innehållsanalysen omfattar frågeställningar med både beskrivande (deskriptiv) och förklarande (explanativ) karaktär. Det finns två typer av explanativa innehållsanalyser:

- A. Studier av massmedieinnehåll som oberoende variabel, vilket innebär studier av hur individer som konsumerar olika medieinnehåll påverkas att tycka, tänka och handla på olika sätt.
- B. Studier av massmedieinnehåll som beroende variabel, vilket exempelvis kan handla om att försöka förklara skillnader i medieinnehåll med hjälp av nyhetsvärderingsprinciper. (Ekström & Larsson, 2000 och Johansson, 1993)

Vi kommer alltså att använda oss av en kvantitativ explanativ innehållsanalys med beroende variabel. Denna undersökningsmetod passar oss bäst eftersom vi vill studera ett större artikelmaterial med fokus på innehåll och inte språk, utifrån bland annat Hvitfelts och Galtung's nyhetsvärderingsprinciper.

3.2 Urval

För att svara på vår frågeställning så har vi valt att titta närmre på vad som skrivs om doping i tidningar. Tidningsartiklarna vi ska analysera har insamlats av företaget Observer för Riksidrottsförbundets räkning och vi har fått tillgång till alla artiklar som finns i deras arkiv. Observer skickar alla artiklar där ordet doping förekommer vilket innebär att dopingfrågan ibland bara skrivs om som en binyhet. Detta tar vi i beräkning under kodning och analys och kommer att räkna artiklarna där doping förekommer som binyhet som ett internt bortfall. Vi kommer antagligen även ha ett externt bortfall i form av ett eventuellt okänt antal artiklar som kommit bort i Riksidrottsförbundets sortering.

Faktarutor som handlar om doping kommer vi behandla som enskilda artiklar. Faktarutor som inriktar sig på något annat än själva dopingfrågan kommer vi räkna som enskilda binyhetsartiklar.

Att undersöka alla artiklar från alla Sveriges tidningar skulle vara en omöjlig uppgift på åtta veckor och därför har vi gjort ett urval och inriktat oss på tre tidningar; Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad. Vi har valt Dagens Nyheter och Aftonbladet för att de är två av de största tidningarna inom morgonpress respektive kvällspress och därför kan ge en representativ bild av vad som skrivs om doping. Värmlands Folkblad kändes som ett naturligt val eftersom det är en normalstor regionaltidning som dessutom finns i vår närhet. Att vi valde tre olika tidningstyper beror

dels på att vi vill kunna generalisera bland dagstidningar i allmänhet, dels på att vi vill kunna jämföra mellan de olika tidningstyperna. Vi har också gjort ett urval ur tidsperspektiv då vi valt att begränsa oss till att undersöka artiklar publicerade under 2003 vilket visades vara 221 stycken. Dessa var fördelade på följande sätt; Aftonbladet publicerade 142 dopingartiklar, Dagens Nyheter 72 stycken och Värmlands Folkblad 7 stycken. På grund av det låga antalet artiklar från Värmlands Folkblad kommer vi inte att kunna dra några generella slutsatser om regionalpress i vår analys. Istället kommer vi att uttala oss om Värmlands Folkblad som ett enskilt fall och koncentrera oss på morgon- och kvällspress.

3.3 Tillvägagångssätt

Efter att formulerat ämnesområde, frågeställning och teoretisk utgångspunkt valde vi den metod som passade bäst för vår undersökning, vilken blev kvantitativ innehållsanalys. Något som är grundläggande för den här metoden är strävan mot objektivitet. För att försöka nå objektivitet kan man använda sig av ett kodschema. Ett väl definierat kodschema bidrar till ett objektivt undersökningsresultat så till vida att flera forskare kan göra samma undersökning flera gånger och ändå i slutändan komma fram till samma resultat. Att sträva mot objektivitet, i den mån det är möjligt, var ett mål under utformningen av kodschema och genomförande av undersökningen.

För att vara säkra på att vårt kodschema verkligen skulle bli relevant utifrån teori och frågeställning så ägnade vi avsevärd tid åt litteraturstudier och åt att formulera vad det egentligen var som vi ville undersöka. För att få en god överblick över vårt forskningsmaterial läste vi artiklarna i detalj redan tidigt i arbetsprocessen och först när våra bakgrundskunskaper var tillräckliga så utformade vi kodschemat utifrån vår frågeställning och antaganden.

Det finns flera centrala beståndsdelar i alla kvantitativa undersökningar:

Analysenheten – i vårt fall tidningsartiklarna

Variablerna – det vill säga själva ”frågan”

Variabelvärdena – det vill säga själva svarsalternativen

De skapar tillsammans den datamängd som senare analyseras och är ett verktyg med vilket man försöker att karaktärisera innehållet.(Ekström & Larsson, 2000) Vi utformade

35 variabler för att karaktärisera innehållet i våra artiklar vilka förhoppningsvis skulle ge oss svaret på vad tidningarna egentligen skriver om när de skriver om doping.

3.4 Begreppsförklaringar för kodschema

För att, i den mån det är möjligt, eftersträva den objektivitet som är en av grundstenarna i kvantitativa innehållsanalyser, har vi försökt att definiera de variabler som vid första anblick kan ha en ganska mångtydig betydelse. Vad som är ishockey finns inte så skilda åsikter om, skandal däremot blir genast mer subjektivt. För att minimera den subjektiviteten har vi försökt göra variablerna ömsesidigt uteslutande. Vi har givit varje variabel flera olika värden så att varje analysenhet bara går att koda på ett och samma sätt. Nedan följer förklaringar till de variabler som behöver en tydligare förklaring.

De första tre är så kallade identifikationsvariabler med *tidning*, *datum* och *artikelnummer*, för identifikation. Som variabel fyra har vi valt att titta på om doping behandlas som en *huvudnyhet* eller *binyhet* i artiklarna. Med binyhet menar vi att journalisten fokuserat på något annat än doping i sin text. Ett exempel skulle kunna vara ett personporträtt av en tidigare idrottare som nu lever ett annat liv och där ämnet doping bara nämns i någon kort rad. Artiklar som är utformade på det här sättet eller liknande kodar vi som nyhetstypen binyhet och räknar dem som interna bortfall.

Variabel fem syftar till att utreda artikelns huvudtema. Här har vi efter att läst alla artiklarna en gång valt fyra alternativ; *skandal*, *efterspel till skandal*, *antidopingsarbete* och *övrigt*.

En artikel som vi sorterar in under *skandal* har en dramatisk dopinghändelse som utgångspunkt. Den innehåller något som förvånar eller chockerar. Här hamnar även artiklar som är i nära anknytning, antingen händelse- eller tidsmässigt, till den ursprungliga dramatiska dopinghändelsen.

De artiklar som vi sorterar in under *efterspel till skandal* är artiklar som är en slags uppföljning till det som hänt för flera veckor eller månader sedan. Hit räknar vi även artiklar där journalisten gjort stickspår till kringhändelser runt den ursprungliga skandalen och där journalisterna försöker täcka upp alla händelser eller personer som kan tänkas vara intressanta med utgångspunkt på originalhändelsen. Här hamnar alltså artiklar där tidningarna försöker krama ur de sista dropparna ur en nyhet.

Artiklarna under *antidoping* är artiklar där doping försöker motverkas eller artiklar där intrycket ges att det kanske inte förekommer så mycket doping trots allt. Här finner vi även artiklar med personer som tar ställning mot doping och levererar ”moralkakor”. Hit räknas också det som vi kallar skrämselfartiklar, vilka beskriver biverkningar och hur farligt det är för kroppen att stoppa i sig dessa förbjudna medel.

Under *övrigt* sorterar vi in artiklar som innehåller saklig och neutral information om exempelvis preparat, en viss tävling eller liknande. Här förekommer artiklar som beskriver ett händelseförlopp i kortfattad punktform och kortare notiser som funnits i anknytning till en längre artikel men med kanske egen källa eller skribent.

Vi ville även undersöka vilken känslöstämning eller ton varje artikel förmedlade, med andra ord vilket helhetsintryck varje artikel gav. Vi tror att det ofta är helhetsintrycket läsaren minns när han eller hon läst något och att det är den känsla läsaren hade när denne vände blad, som påverkar hans eller hennes syn på ämnet senare. Därför ansåg vi att helhetsintrycket var relevant att undersöka och utformade fem alternativ:

1. Positiv ton, förstående, vänlig eller med framtidstro.
2. Kritisk ton, gäller även uppgiven, sorgsen och upprörd
3. Aggressiv ton, här är känslorna starka
4. Komisk eller ironisk ton
5. Neutral, saklig ton

Just under denna variabel blir kodningen till stor del kvalitativ då vi undersöker *hur* något skrivs och uppfattas, inte *vad*. Detta medför en subjektiv tolkning av de fem känslöstämningarna som man bör vara medveten om.

Som vår frågeställning visar vill vi bland annat undersöka om vårt antagande, att länder som vi känner geografisk och kulturell närhet till får mer utrymme i tidningarna, stämmer. Därför utformade vi en variabel som behandlar *land*. Under vår första genomgång av artiklarna upptäckte vi att frågan om vilket land en händelse har anknytning till kan vara lite klurig i sportsammanhang. För att med säkerhet veta att vi kodade korrekt valde vi att definiera land så här: *Land som huvudkaraktären eller huvudhändelsen har mest anknytning till och som framgår mycket tydligt i artikel.*

Artiklar där vi inte genast kan tyda vilket land som är i fokus sorterar vi in under alternativet *framgår ej*.

Hela kodschemat finns som bilaga och där kan man läsa om resten av variablerna.

3.6 Validitet, reliabilitet och självkritik

En undersöknings hållbarhet visas genom de vetenskapliga begreppen validitet och reliabilitet, även kallat giltighet och tillförlitlighet. Det här innebär att man verkligen studerar det man avsett att undersöka och att man säkerställer att man bearbetar materialet på ett forskningsmässigt korrekt sätt. Mer konkret kan man säga att det krävs ett genomtänkt urval, relevanta frågeställningar, ett äkta material och god analys. Ett problem som kan uppstå med två kodare är interkodarreliabilitet och det rör i vilken mån två eller fler kodare kodar samma analysenhet på samma sätt. (Ekström & Larsson, 2000) Reliabilitet och validitet vill vi givetvis eftersträva och interkodarreliabilitet vill vi undvika. För att försöka uppnå detta så gick vi tillväga på följande sätt:

När vi hade ett första utkast av kodschemat klart genomförde vi en testkörning. Genast upptäckte vi några svårigheter i form av definitioner som var tvungna att tydliggöras betydligt samt några variabler som uppenbarligen fattades. Vi modifierade kodschemat och testkörde igen. Än en gång visade det sig att kodschemat var otillräckligt för ge undersökningen giltighet och tillförlitlighet och vi modifierade det ytterligare en gång innan det blev optimalt. När kodschemat var klart för användning genomförde vi datainsamlingen genom att koda hälften av artiklarna var, men i närhet till varandra så att vi kunde diskutera eventuella oklarheter. För att försäkra oss om att inga misstag gjorts på grund av den mänskliga faktorn gick vi vid ett senare tillfälle igenom hela kodningen en gång till.

Problemet med några av våra variabler är att de ger utrymme för tolkning om man så vill. Den subjektiva dimensionen är svår att bortse ifrån. Även om vi ställt upp noggranna kodanvisningar med olika exempel så är det svårt att upprätthålla en absolut kodarrelabilitet. Man kan inte fullständigt lita på att resultaten inte är påverkade av den forskare som samlat in datamaterialet (Ekström & Larsson, 2000). För att ändå försöka nå så hög kodarrelabilitet som möjligt valde vi i vårt fall att koda om tio av varandras

artiklar för att se om svaren blev desamma, vilket de blev. Vi är ändå medvetna om att det finns en risk att resultatet skulle se annorlunda ut om någon annan kodade materialet. Möjligen blev vi omedvetet något mindre känsliga under tolkningen av artiklarnas känslöstämning allt eftersom. En del artiklar hade kanske tätt sig mer upprörande om vi läst artiklarna mer utspritt under en längre tidsperiod. Tid som tyvärr är svår att hitta under ett c-uppsatsarbete.

3.7 Databearbetning

Datamängden som själva insamlingen resulterade i bearbetade vi först i SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) för att få ordning på alla ettor och tvåor och kunna göra korstabeller och kombinera olika variabler för att på så sätt kunna hitta intressanta samband. Här stötte vi dock på problem. På grund av bristande kunskaper i programmet insåg vi att vi inte skulle kunna göra diagrammen i resultatdelen layoutmässigt som vi ville utan att vi var tvungna att göra på något annat sätt. Vi tog då den statistik vi fick fram i SPSS och förde in den i Microsoft Excel istället. Det resulterade i att vi kunde göra ordentliga diagram som visade vårt resultat på ett bra och lättöverskådligt sätt.

3.8 Bortfall

Vi hade ett internt bortfall på 14 artiklar av 221 stycken efter det att vi kodat alla artiklar. Det interna bortfallet uppkom genom att dessa artiklar endast nämnde doping i en eller två meningar och därför inte var innehållsrika nog på ämnet för att kodalas. Vi kan även ha ett okänt externt bortfall av ett antal artiklar som inte funnits i Riksidrottsförbundets arkiv.

4. Resultatredovisning

Vi börjar resultatdelen med att redovisa hur många artiklar vi undersökt från kvällstidningen Aftonbladet, morgontidningen Dagens Nyheter samt regionaltidningen Värmlands Folkblad, och hur många av artiklarna som utgörs av nyhetstypen huvudnyhet eller binyhet. Därefter redovisar vi resultaten från de mest intressanta variablerna, exempelvis huvudtema, känslöstämning, sport, land, huvudkaraktärer och uttalanden. Vi fortsätter med att visa på vissa samband mellan några av de mest intressanta variablerna, och därpå visar vi på skillnader och likheter mellan tidningarna. Slutligen sammanfattas våra redovisade resultat för en snabb överblick innan analysen.

Resultaten redovisas med hjälp av figurer i stapeldiagram och en komplett frekvensredovisning finns bifogad som bilaga. (Se bilaga 1) Alla figurer redovisas i procent.

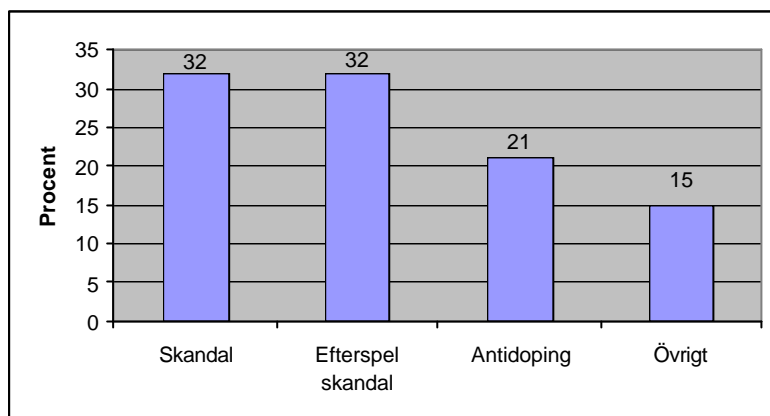
4.1 Tidning och nyhetstyp

Vi har totalt undersökt 221 artiklar från Aftonbladet, Dagens Nyheter och Värmlands Folkblad, publicerade under året 2003. Av dessa tre var det Aftonbladet som publicerade flest artiklar, med 142 stycken. Dagens Nyheter publicerade 72 artiklar, medan Värmlands Folkblads antal var något mer blygsamt, nämligen 7 artiklar.

Alla 221 artiklar tar på något sätt upp ämnet doping. I de allra flesta fallen behandlas doping som en *huvudnyhet*, men 14 artiklar har vi valt att koda som en *binyhet*. Med binyhet menar vi artiklar där doping bara nämns i förbifarten och alltså inte går att analysera utifrån vår frågeställning och teori. Dessa artiklar har under resterande variabler kodats som ett internt bortfall. Fortsättningsvis kommer därför alltid det totala antalet artiklar att vara 207 stycken.

4.2 Ny, oväntad, dramatisk och gärna negativ

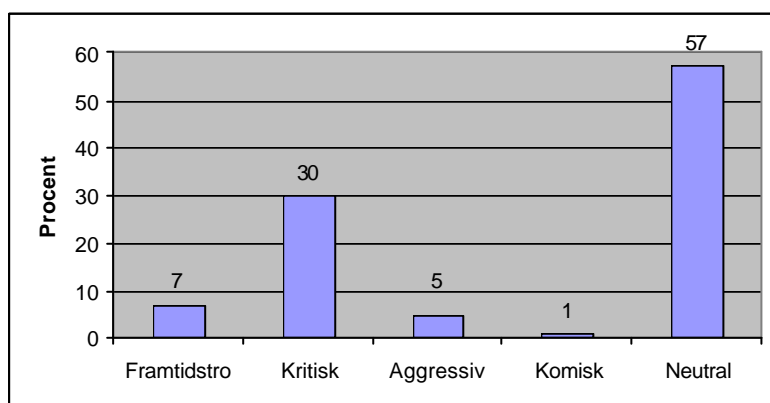
Här redovisas vilken slags dopingnyhet artiklarna berör, men också vilken känslöstämning eller ton som kan sägas präglade artikeln som helhet.

Figur 3. Huvudtema

n =207

Utifrån tidigare definition av huvudtema visar resultatet att flest artiklar är skandalartiklar. (Figur 3) 32 procent av artiklarna återfinns under *Skandal*, och lika många under *Efterspel till skandal*. 21 procent av artiklarna handlar om *Antidoping* och 15 procent hittas slutligen under *Övrigt*. Skulle man slå samman de båda temana *Skandal* och *Efterspel till skandal* framgår det ännu tydligare hur stor majoritet av artiklarna som kan räknas som just skandalartiklar. Siffran blir då hela 64 procent.

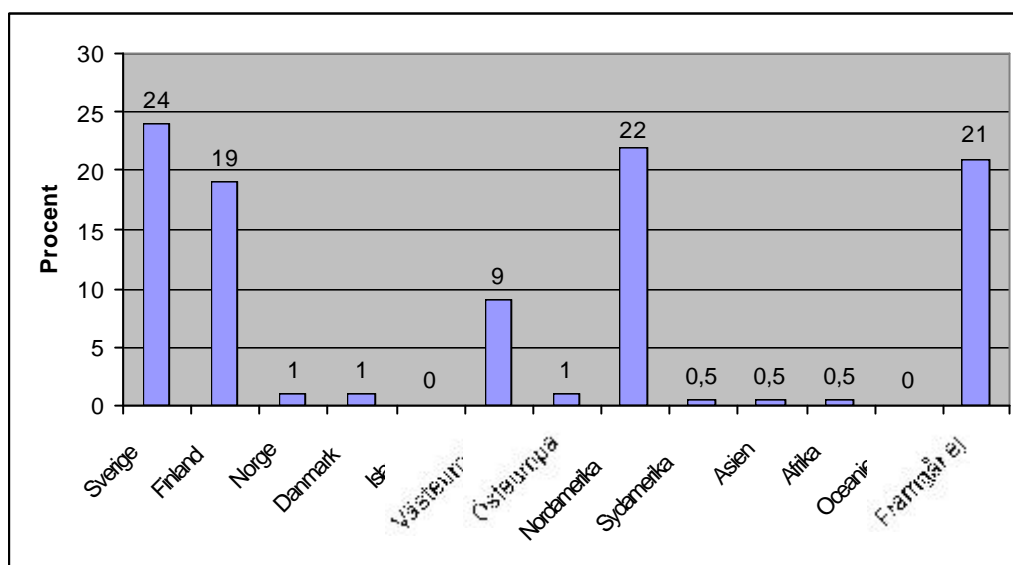
Figur 4. Känslöstämning

n =207

En klar majoritet, nämligen 57 procent av artiklarna har känslöstämningen eller tonen *Neutral*. (Figur 4) Näst vanligaste känslöstämning som förekommer i artiklarna är *Kritisk*, med 30 procent. De känslöstämningar som förekommer mer sällan är *Framtidstro* på 7 procent, *Aggressiv* på 6 procent och *Komisk* på 1 procent.

4.3 Närhet

Här redovisas, med hjälp av att titta på vilket land som har mest anknytning till innehållet i en artikel, i vilken utsträckning tidningarna skriver om länder eller delar av världen som ligger geografiskt och/eller kulturellt nära oss i Sverige.

Figur 5. Land

n =207

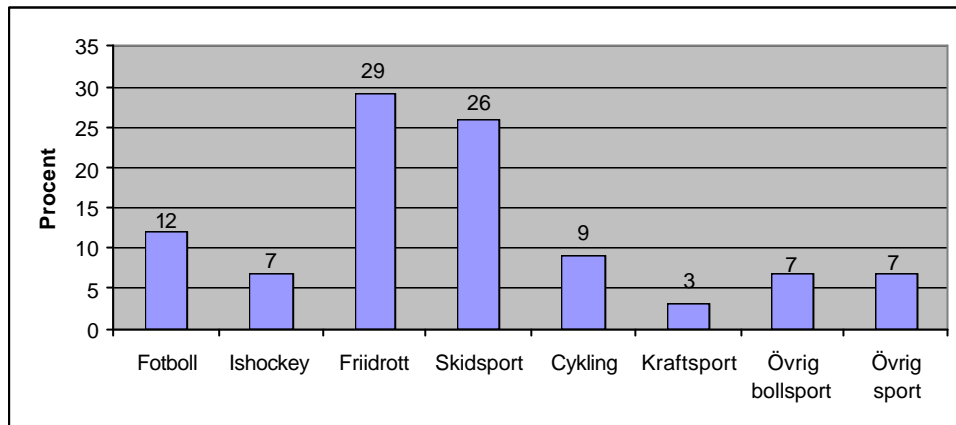
Det land som artiklarnas innehåll har mest anknytning till i de flesta fall är *Sverige* med 24 procent, tätt följt av *Nordamerika* med 22 procent.(Figur 5) Vanligt förekommande är också artiklar där land inte framgår. Så är det i 21 procent av fallen. *Finland* förekommer i 19 procent av artiklarna, sedan är det ett hopp ner till länderna i *Västeuropa*. 9 procent av artiklarna har innehåll med mest anknytning till denna del av världen. Övriga länder och delar av världen förekommer ungefärligt lika lite i resterande artiklar, nämligen bara i 0 till 1 procent av fallen.

4.4 Elitpersoner och kommersiella sporter

Nedan redovisas hur vanligt det är att specifika sporter nämns i de dopingrelaterade artiklarna samt vilken sport det är som nämns mest. Under stycket Människor kan man läsa om hur vanligt det är med huvudkaraktärer i dopingartiklarna samt vilken typ av

människor som får mest utrymme. Det följer också en figur som redovisar vilken typ av människor som får uttala sig i dopingsammanhang.

Vår undersökning visar att sport nämns i hela 92 procent av artiklarna.

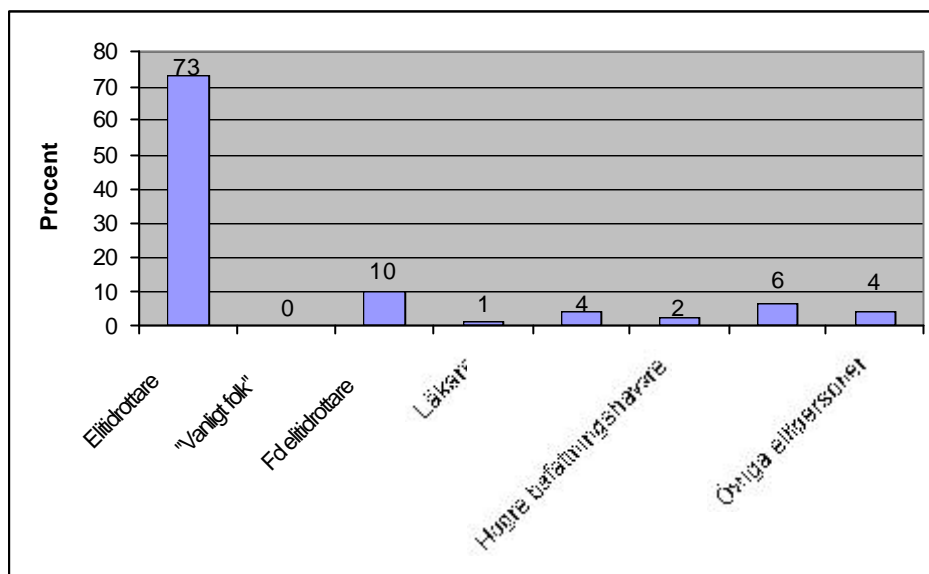
Figur 6. Mest nämnda sport

n =207

Två sporter nämns i betydligt större utsträckning än andra, nämligen *Friidrott* och *Skidsport*.(Figur 6) *Friidrott* nämns i 29 procent av artiklarna och *Skidsport* nämns i 26 procent utsträckning. Resten av sporterna är ganska jämnt representerade i artiklarna. *Fotboll* och *Cykling* får något mer utrymme medan *Kraftsport* är den disciplin som nämns minst gånger.

4.4.1 Människor

Av de 207 artiklar med doping som huvudnyhet har 63 procent av artiklarna minst en huvudkaraktär. En och samma artikel kan ha fler än en huvudkaraktär, men i de fall när det finns två eller flera huvudkaraktärer inom samma kategori så redovisas det inte.

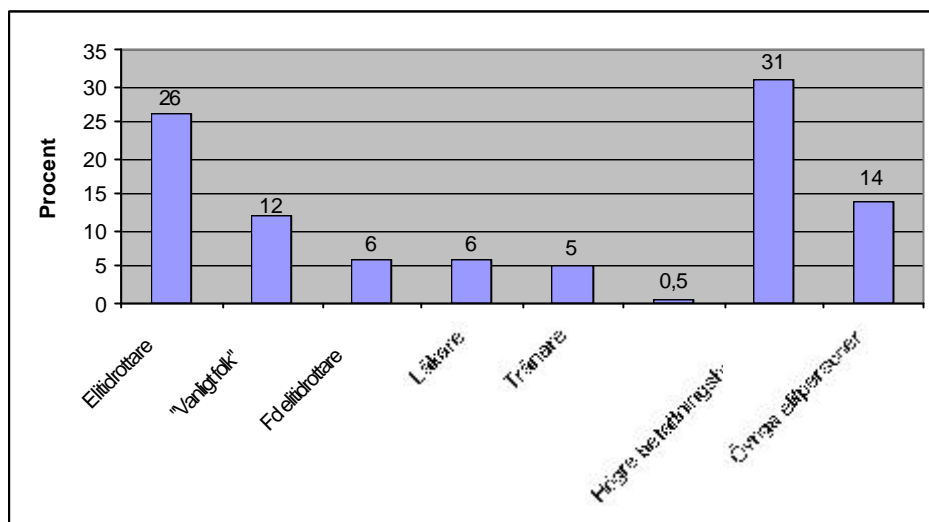

Figur 7. Huvudkaraktärer

n =207

Bland huvudkaraktärerna är det *Elitidrottare* som förekommer i absolut högst utsträckning med 73 procent.(Figur 7) De kvarstående variablerna delar ganska jämn på utrymmet men *Fd elitidrottare* och *Lag* har med sina 10 respektive 6 procent något högre procent än *Tränare* och *Övriga elitpersoner* på 4 procent. *Högre befattningshavare* och *Läkare* utgör en än mindre andel med sina 4 och 2 procent och slutligen har vi "*Vanligt folk*" som inte är huvudkaraktärer i någon artikel.

Av de 207 artiklar med doping som huvudnyhet har 63 procent av artiklarna ett eller flera uttalanden. Det kan finnas flera personer under varje variabel som kan uttala sig flera gånger. Detta redovisas dock ej.

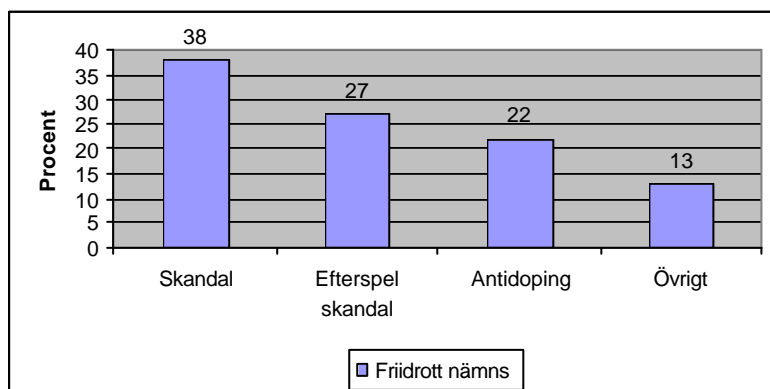
Figur 8. Uttalande

n = 207

Här visas olika individers och grupper tolkningsföreträde i massmedierna. (Figur 8) *Högre befattningstjänst* får mest utrymme med 31 procent av uttalanden i tidningarna. Sedan följer *Elitidrottare* med 26 procent och *Övriga elitpersoner* med 14 procent. Bland de resterande grupperna är det något jämnare men bland dessa är det *"Vanligt folk"* som fått mest utrymme med 12 procent.

4.5 Samband mellan variabler

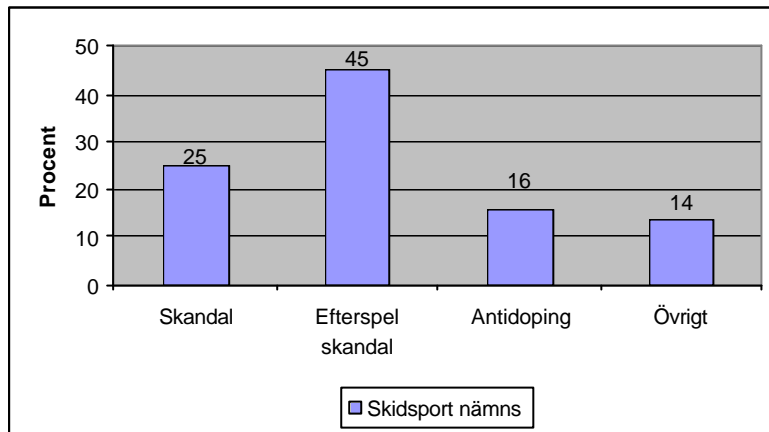
Här redovisas olika samband mellan några av de undersökta variablerna.

Figur 9. Samband mellan friidrott och huvudtema

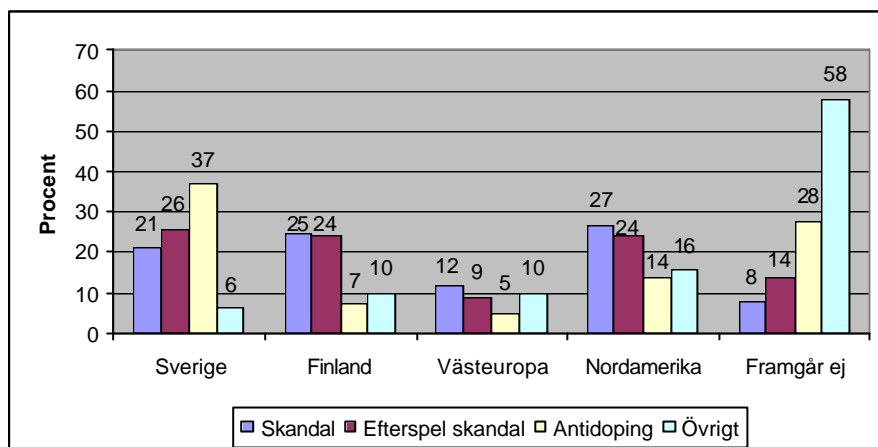
n = 207

Friidrott är den sport som får mest utrymme i artiklarna och dessa utgörs av följande huvudteman.(Figur 9) De flesta ”friidrottsartiklar” är *Skandalartiklar* eller *Efterspel till skandal* och slår man ihop dessa får man en så hög sammanlagd andel som 65 procent. Av ”friidrottsartiklarna” är 22 procent *Antidopingartiklar* och 13 procent *Övriga*.

Figur 10. Samband mellan skidsport och huvudtema n =207

Skidsport är den näst mest nämnda sporten i de undersökta artiklarna och även här dominerar de sammanlagda skandalartiklarna, i det här fallet med 70 procent.(Figur 10) Delar man på *Skandal* och *Efterspel till skandal* så är det, till skillnad från i ”friidrottsartiklarna”, den senare variabelenheten, *Efterspel till skandal*, som har högst procent. *Antidoping* förekom i samband med skidsport i 16 procent av artiklarna och *Övrigt* i 14 procent av fallen.

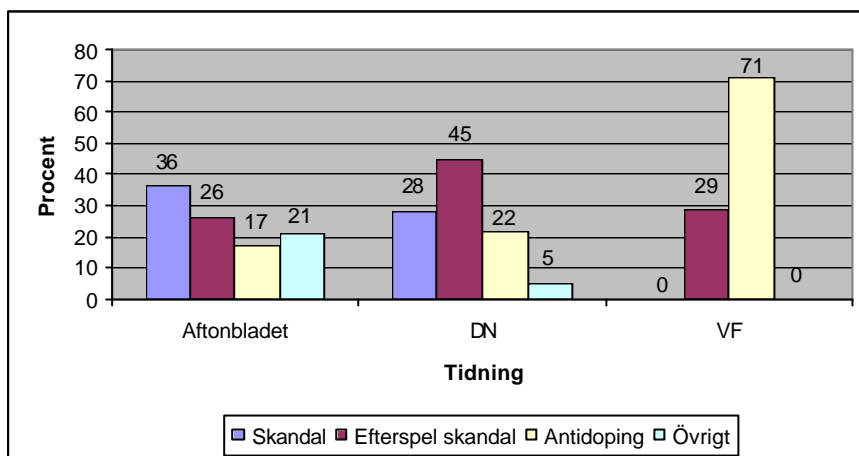
Figur 11. Samband land och huvudtema

n =207

De länder eller delar av världen som förekommer mest i artiklarna är *Sverige*, *Nordamerika*, *Finland* och *Västeuropa*.(Figur 11) I de artiklar där Sverige förekommer är det flest *Antidopingartiklar* följt av *Efterspel till skandal* och *Skandal*. I Nordamerika liksom i Finland och i Västeuropa är det mest *Skandalartiklar*. I de fall där land inte framgår är det *Övrigt-artiklarna*, det vill säga artiklar med saklig information, som utgör den största andelen.

4.6 Skillnader mellan tidningarna

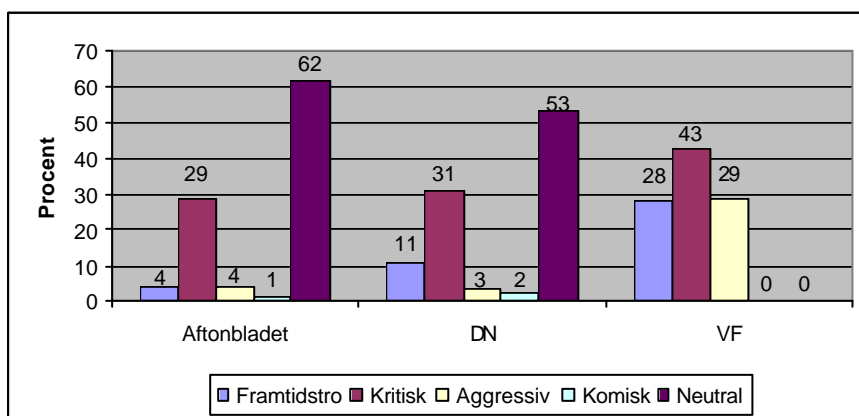
I vår frågeställning ställer vi oss frågan om Aftonbladet, Dagens Nyheter och Värmlands Folkblad skiljer sig åt utifrån de antaganden om skandal, antidoping, länder, människor och kommersiella sporter som vi gör i vår frågeställning. Nedan redovisar skillnader mellan de undersökta tidningarna.

Figur 12. Huvudtema i Aftonbladet, DN och VF

n =207

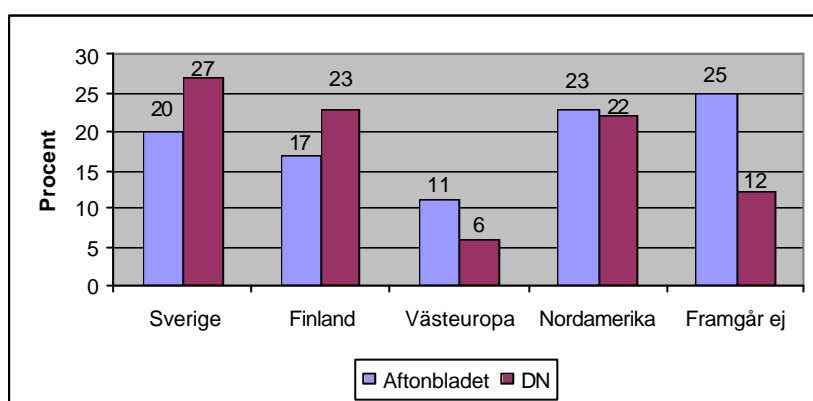
Aftonbladets 142 artiklar är fördelade på följande teman.(Figur 12) Flest är *Skandalartiklarna* som utgör 36 procent av totalsumman, följt av 26 procent *Efterspel till skandal* och 21 procent *Övrigt*. Aftonbladet har minst procentantal *Antidopingartiklar* med 17 procent, mot Dagens Nyheters 22 procent. Dagens Nyheter har flest *Efterspel till skandal* som utgör 45 procent av tidningens totala 72 stycken artiklar. *Skandalartiklarna* utgör 28 procent och *Övrigt* endast 5 procent. Värmlands Folkblad har flest *Antidoping* men eftersom tidningen endast publicerade 7 artiklar med dopinganknytning under 2003 kan man inte lägga någon större vikt vid resultatet 71 procent.

Figur 13. Samband tidning och känslöstämning

n =207

Både Aftonbladet och Dagens Nyheter är relativt lika vad gäller känslöstämning eller ton i sina artiklar. (Figur 13) Båda tidningarna har en genomgående *Neutral* ton i den övervägande delen av artiklarna och är ungefär lika *Kritiska* med 29 respektive 31 procent. Dagens nyheter har något fler artiklar med en mer positiv ton som uttrycker *Framtidstro* men de har ungefär samma procentantal som uttrycker *Aggressivitet* eller *Komik*. Värmlands Folkblads få artiklar är något mer känslösamma, mer *Kritiska*, och mer *Aggressiva* men hyser också mer *Framtidstro*.

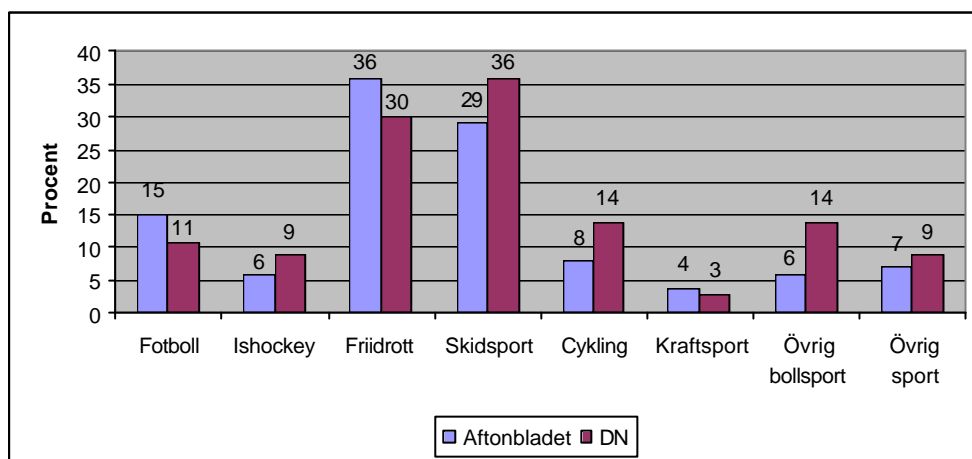
Figur 14. Samband tidning och land

n = 207

Här skiljer sig tidningarna något åt. (Figur 14) Utav Dagens Nyheter 72 artiklar så handlar de flesta om något som har nära anknytning till *Sverige*, *Finland* eller *Nordamerika*, i den ordningen. Aftonbladet har också en mängd artiklar med *svensk* och *finsk* anknytning men majoriteten av tidningens 142 artiklar har antingen anknytning till *Nordamerika* eller också så framgår landet inte. På grund av Värmlands Folkblads få artiklar har vi, för att minska risken att redovisa ett missvisande resultat, valt att ej ta med tidningen i figuren. Majoriteten av Värmlands Folkblads 7 artiklar hade anknytning till Sverige.

När det gäller *huvudkaraktärer* så förekommer de i 62 procent av Aftonbladets artiklar. Samma siffra för Dagens Nyheter är något högre, nämligen 66 procent. Av Värmlands Folkblads sju artiklar så har 57 procent av dessa en eller flera huvudkaraktärer. Denna siffra är dock ganska missvisande då antalet artiklar just är så lågt som 7 stycken.

Uttalanden förekommer i ungefär samma utsträckning som huvudkaraktärer i de olika tidningarna. 63 procent av Aftonbladets artiklar innehåller ett eller flera uttalanden och hos Dagens Nyheter artiklar är siffran 66 procent. Av Värmlands Folkblads artiklar förekommer ett eller flera uttalanden i 57 procent, men precis som ovan är det i detta sammanhang viktigt att ha i åtanke att det bara rör sig om 7 artiklar.

Figur 15: Samband mellan tidning och nämnd sport

n =207

Vår undersökning visar att i de fall sport nämns i artiklarna så domineras både Aftonbladet och Dagens Nyheter av artiklar som tar upp friidrott och skidsport. Dagens Nyheter har mer cykling och övrig bollsport, som till exempel tennis och amerikansk fotboll, än Aftonbladet men i Aftonbladet förekommer däremot mer fotboll. Det rör sig dock inte om några stora skillnader. Flera sporter kan förekomma i en och samma artikel.

Vi har här, som i ovanstående figur, valt bort att redovisa Värmlands Folkblads artiklar för att undvika att överblicken av resultatet blir missvisande. Majoriteten av tidningens 7 artiklar som berörde någon sport handlade dock om ishockey.

4.7 Sammanfattning av resultat

Vi ger här en sammanfattande bild av vårt redovisade resultat.

Flest artiklar är från Aftonbladet, följt av Dagens Nyheter och sist Värmlands Folkblad. Några artiklar behandlar doping i så liten utsträckning att de inte går att analysera och faller därför tidigt bort som en binyhet.

De flesta av artiklarna som handlar om doping är skandalrelaterade artiklar. Om händelsen inte är en purfärs skandal som hänt alldeles nyligen, så är det en gammal skandal som tuggas om eller behandlas igen för att en avstängd idrottare åter igen ska beträda idrottsarenorna eller liknande. Trots att mycket är skandaler så skrivs det faktiskt en hel del om antidopingarbete i olika former. Tonen i de flesta av artiklarna är förhållandevis neutral men det förekommer även en hel del kritiska artiklar.

Länder som blir omskrivna ligger nära oss på ett eller annat sätt, antingen geografiskt och/eller kulturellt. Vårt egna hemland är det land som artiklarnas innehåll oftast har mest anknytning till men andra länder och delar av världen som ofta nämns är Finland, Nordamerika och Västeuropa. Det förekommer dessutom ganska många artiklar som inte direkt har någon tydlig anknytning till ett land.

Det förekommer sport i nästan alla dopingartiklarna och de sporter som får mest utrymme är friidrott och skidsport.

Människor figurerar ofta i nyhetsartiklar och i mer än hälften av dopingartiklarna förekommer det en eller flera huvudkaraktärer. De huvudkaraktärer som i stort sett får allt utrymme är elitidrottare. Även uttalanden förekommer i mer än hälften av artiklarna och de personer som får chansen att uttala sig mest är högre befattningshavare och även här elitidrottare.

Skillnaderna mellan Dagens Nyheter och Aftonbladet är i stort sett obefintliga. På grund av för få artiklar går det inte att göra några direkta jämförelser mellan Värmlands Folkblad och de övriga två tidningarna.

5. Analys

Syftet med vår undersökning var att utifrån nyhetsvärderingens principer undersöka vad Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad skrev om doping under året 2003.

Vi antog att:

- Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad skriver mer om dopingskandaler än om antidopingsarbete.
- Dagens Nyheter, Aftonbladet och Värmlands Folkblad uppmärksammar dopingshändelser mer om de har anknytning till Sverige och länder vi känner geografisk eller kulturell närhet till.
- Elitmänniskor och kommersiella idrotter får mer utrymme i de dopingrelaterade artiklarna än privatpersoner och idrotter utan stora sponsorer

Vi ställde oss även frågan:

- Skiljer sig morgon-, kvälls-, och regionaltidningar åt på dessa punkter?

5.1 Skandalartiklar eller antidopingsarbete

5.1.1 Huvudtema

Som vi antog i vår frågeställning fick skandalrelaterade dopingshändelser mer uppmärksamhet i våra undersökta tidningar än händelser som handlar om antidopingsarbete. Något som troligen påverkar detta är tidningarnas nyhetsvärdering. Tidningar använder sig mer ofta än sällan av negativa nyheter som exempelvis skandaler, vilket beror på att dessa är snabbare och mer dramatiska än positiva nyheter (Lundgren, 1999). Men det är viktigt att observera att trots att rena skandalartiklar får mycket plats i både Aftonbladet och Dagens Nyheter, så är det efterspel till skandal som de skriver mest om. Enligt Hvitfelt (1985) bör händelser inte vara fristående utan kopplade till andra händelser. De behöver ha ett logiskt samband med varandra, vilket ibland liknas vid länkar i en kedja. Att skriva om övriga händelser runt omkring en dopingskandal eller återknyta till den flera veckor eller kanske till och med månader senare är ett säkert knep utifrån nyhetsvärderingsprinciperna. Ursprungsnyheten är redan etablerad men läsaren kommer troligtvis att uppfatta ”efterspelet” som en helt ny nyhet. Att det mest är efterspel i tidningarna kan också tyda på att det kanske inte är så många dopingskandaler till

antalet att skriva om. Men de som kommer fram är ofta omfattande eller förstoras av tidningarna själva och kan skrivas om, igen och igen och igen.

5.1.2 Känslostämning

Tonen som dominerar i artiklarna är förvånansvärt neutral. Vi hade föreställt oss att artiklarna skulle vara mer kritiska och aggressiva i sin framställning men nyhetsartiklars strävan efter en neutral och rakt berättande ton verkar även vara huvudlinjen inom sportjournalistiken. Den kritiska tonen finner vi mest i krönikor där den naturligtvis hör hemma bäst medan de vanliga ”dopingartiklarna” tämligen sakligt berättar vad som hänt. Naturligtvis förenklat och vinklat eftersom det till stor del är vad journalistik innebär (Hadenius & Weibull, 1999).

5.2 Geografisk eller kulturell närhet

5.2.1 Land

I frågeställningen gör vi antagandet, utifrån nyhetsvärderingsprinciperna, att tidningarna mest behandlar dopingrelaterade nyheter som har anknytning till länder vi känner kulturell och geografisk närhet till. Det var många artiklar som inte hade något egentligt land i anknytning till själva dopinghändelsen men i de fall länder förekom var det Sverige, Finland och Nordamerika och då uteslutande USA, som låg i topp. Att Finland ligger i topp beror med största sannolikhet bland annat på att skidsport är bland de mest uppmärksammade sporterna och att alla uppföljningsartiklar till skid-VM i Lahtis 2002 publicerades under 2003. Finland som skidnation har kommit i blickfånget hos sportjournalister och dopinghändelser i samband med Finland upptäcks nu som nyheter omedelbart. Enligt Hultén (1996) får en nyhet inte vara för ny utan måste vara så pass välkänd att journalisterna känner igen den som en nyhet. Det är troligtvis det som hänt med Finland, och deras skidåkare kommer få dras med journalisternas förstoringsglas ett bra tag framöver. Inte att förglömma så är Finland ett grannland och är därför intressant för svensk press ur ett nyhetsvärderingsperspektiv. Finland ligger inte bara geografiskt nära Sverige utan har även en liknande kultur.

Allra flest artiklar har anknytning till Sverige och här har vi närheten i både kultur och geografi personifierad. Vi vill läsa om det som ligger oss nära och är det en svensk

medborgare inblandad i en dopinghändelse är det automatiskt en nyhet. En nyhet som gäller en dopad maratonlöpare från Kenya skulle knappt få en notis i varken kvälls- morgon- eller regionalpress, men om svenske vicepresidenten Arne Ljungquist i WADA skulle gå ut och fördöma händelsen så skulle det genast bli en större artikel.

När det gäller USA kan vi alla enas om att det inte ligger oss särskilt nära geografiskt. Många skulle säkert dessutom vilja påstå att den kulturella närheten inte är särskilt stor och svenskar talar ofta om amerikaner som överdrivna, självgoda och inte alls lika oss. Men faktum kvarstår; vi är väldigt influerade av USA både när det gäller mat, TV, film, böcker och så vidare. Det som kallas kultur helt enkelt. För tidningar och övriga medier är det mer intressant med händelser som utspelas i rika länder med demokrati, som vi kan känna politisk och ekonomisk närhet till än fattiga diktaturer. Det samma gäller kulturell och religiös närhet. Mediekonsumenter anses lättare identifiera sig med personer som har en likartad kultur och religion.(Theander, 1998)

5.3 Elitmänniskor och kommersiella idrotter

5.3.1 Människor

Vi vill läsa om och identifiera oss med personer med likartad kultur och religion. Om en nyhet överförs på en berörd person, så kan vi ta del av nyheten genom den personens upplevelser. Därigenom får artikeln ett högre nyhetsvärde. (Andersson-Ek m.fl., 2001) En grupp som enligt Lundgren får stort utrymme i massmedierna är de så kallade elitmänniskorna. Hit räknas dels människor med makt och inflytande så som politiker, företagare och höga tjänstemän, dels ”kändisar” så som framstående artister eller idrottare. (Lundgren m.fl., 1999)

Först och främst kan man säga att det förekommer huvudkaraktärer i nästan alla artiklarna. Fallen där det inte förekommer någon är artiklar som är utformade som informationsrutor eller krönikor där skribenten oftare behandlar ett fenomen framför en speciell karaktär. Men tydligt är att vikten av personifiering även gäller sportartiklar. I vår frågeställning gör vi antagandet att elitidrottare får mer tidningsutrymme än motionärer och ”vanligt folk”. Det här antagande har visat sig stämma mycket bra. I form av huvudkaraktärer är det elitidrottarna som får störst uppmärksamhet och det är dem

som det skrivs mest om. Tidningarna skriver inte om dopingfallen som finns på gymmen runt om i Sverige.

När det gäller de som får komma till tals är det återigen elitpersoner som är i fokus. I dopingartiklarna uttalar sig övriga elitpersoner², högre befattningshavare³ och elitidrottare mest. Varför vill vi då så gärna läsa om kändisar och höra dem uttala sig? Troligen är det så enkelt att vi tycker att vi känner dem, om än på ett ytligt plan. Därför bryr sig majoriteten av tidningsläsarna mer om hur det går för Carolina Klüft och vad hon har att säga, än om Karin Axelsson, friidrottare på motionärsnivå i Karlstad. Varför är det så att det mestadels är elitpersoner som får uttala sig i artiklarna? En stor anledning torde vara att uttalande från professionellt verksamma personer, som jurister, läkare och ordförande i diverse organisationer, ger en artikel trovärdighet.

5.3.2 Sport

Sport förekommer i nästan alla analyserade artiklar. I de mycket få fall där ingen specifik sport nämns rör det sig oftast om artiklar med en ren beskrivande funktion av exempelvis ett dopingpreparat.

De mest nämnda sporterna är friidrott och skidsport och det beror antagligen till stor del på att de är kommersiella sporter där miljonbelopp är inblandade i form av sponsorkontrakt och prispengar. Dessa två sporter är dessutom kommersiellt gångbara på så sätt att de är bra "TV-sporter". Alla större galor och tävlingar sänds på bra sändningstid i någon av de större TV-kanalerna. Ytterligare en anledning till att dessa sporter nämns i så stor utsträckning i artiklarna kan vara att båda sporterna har kommit långt med sitt antidopingsarbete. Detta resulterar i fler tester och därigenom fler upptäckta dopingfall.

Eftersom dessa två sporter är störst så var vi intresserade av att se i vilken typ av artiklar de förekom. De flesta artiklar som tar upp sporten friidrott är skandalartiklar. En mängd faktorer spelar givetvis in. Som ovan nämnt kan det bero på fler dopingtester inom sporten som avslöjar fler dopingfall, men generellt sett också på grund av att skandaler rankas högt av nyhetsvärderingsprinciperna. Om man ska leta efter specifika

²Elitpersoner: Jurist, Journalist, Professor, Forskare

³Högre befattningshavare: Förbundskapten, Direktör, President och viceposter

händelser kan man ta THG-skandalen som exempel. Under 2003 upptäcktes ett nytt dopingpreparat inom friidrotten i USA. THG-steroiden var det första medvetet framställda dopingpreparatet och det skulle vara omöjligt att spåra. Men man ska aldrig säga aldrig och snart var skandalen ett faktum. Fler och fler elitfriidrottare avslöjades och man beslutade att dopingprover från avslutade mästerskap skulle testas om. Ett Eldorado för tidningarna som nu kunde skriva om dopinghändelserna från alla håll och kanter och dra ut på ursprungshändelsen i flera månader, som länkar i en kedja.

De flesta artiklar som tar upp skidsport är artiklar som är efterspel till tidigare skandaler. Skidsporten liksom friidrotten arbetar mycket med att motverka doping och har därför många avslöjade dopingfall. Att de flesta artiklar just är efterspel beror de lvis på att vi valt att undersöka artiklar publicerade under 2003. Om vi valt analysera artiklar från 2002 hade vi antagligen fått mer skandalartiklar då finska skidlandslaget massdoping i Lahtis inträffade under det här året. Under 2003 var det dags för flera av de dopade finska skidåkarna att spänna på sig skidorna igen och möta omvärlden. Deras comebacker gjorde att tidningarna kunde återknyta till tidigare händelser och skapa nyheter som för läsaren var nya men ändå bekanta. Att flertalet av skidåkarna kommer att göra comeback är egentligen ingen överraskning för någon utan ganska självklart, men, den bästa framgången får man om man kan berätta den väntade händelsen som något oväntat och överraskande (Hultén, 1996). Ett exempel skulle kunna vara en skidåkare som ska göra comeback och blivit hotad av sina medtävlare eller inte blivit dopingtestad på flera månader. En av de vanligaste formerna av dramatik är just när det ligger någon form av konflikt i nyhetshändelsen (Theander, 1998). Tidningarna har under dessa händelser arbetat med typisk fortlöpande bevakning, vilket innebär att när en väl händelse klassats som en nyhet fortsätter bevakningen av bara farten. (Galtung & Ruge i Furhoff, 1986)

5.3.3 Land och huvudtema

De flesta artiklarna vars innehåll har anknytning till något land eller någon del av världen är skandalartiklar. När det gäller artiklar med antidopinginnehåll är de dock vanligast i de fall där Sverige har mest anknytning till innehållet. Slutsatsen vi kan dra av det här är att svensk press i störst utsträckning väljer att skriva om antidoping när det gäller händelser

som går att koppla till Sverige, medan de väljer att betona skandaler när det gäller andra länder och delar av världen.

Att det mest är skandaler som tidigare kopplas till nyhetsvärderingsteorin genom att de är dramatiska och överraskande och har högt nyhetsvärde. Positiva nyheter, som antidopingsarbete kan sägas vara, har enligt nyhetsvärderingsteorin inte särskilt högt nyhetsvärde men man kan anta utifrån vår undersökning att principen om närhet går före. Kraven är lägre på händelser kopplade till Sverige. De kan i större utsträckning vara intressanta att läsa om utan att behöva vara skandalösa. Händelser som ligger längre bort från vår kulturella och geografiska ram behöver lite mer krydda för att bli intressanta för läsaren.

5.4 Skillnader mellan Aftonbladet och Dagens Nyheter

Tyvärre innebär Värmlands Folkblads få artiklar att en analys och tolkning av resultatet är omöjlig, då tidningens 7 artiklar inte kan tala för en tidnings dopinginnehåll. Att dra några slutsatser är inte rättvist mot någon. Fortsättningsvis kommer analysen endast att handla om skillnaderna mellan Aftonbladet och Dagens Nyheter.

5.4.1 Dopingskandaler eller antidoping

Aftonbladet och Dagens Nyheter är relativt lika när det gäller antal skandal- och antidopingartiklar. Dagens Nyheter har dock något fler artiklar med *efterspel till skandal* än Aftonbladet. Aftonbladet är den tidning som har mest artiklar med övrigt innehåll, det vill säga artiklar med sakligt berättad information. Enligt Hvitfelt i Carlsson (1999) utvecklade kvällstidningarna under 1980-talet en sensationsjournalistik för att kunna konkurrera med TV. Det blev mer sex, mer skandaler och mer brott. Troligen finns sensationsjournalistiken kvar i kvällspressen än idag, men tittar vi på det specifika fallet med skandal i Aftonbladet och Dagens Nyheter så ser vi att Aftonbladet inte har så många skandalartiklar som man kan tro. Det är inte alls så stor skillnad mellan kvällstidningen Aftonbladet och morgontidningen Dagens Nyheter, och den senare har till och med fler skandalartiklar om man slår ihop efterspel och skandal.

Ytterligare ett tecken på att Aftonbladet inte bara använder sig av sensationsjournalistik, och då talar vi fortfarande bara om dopingrelaterade artiklar, är att tonen

eller känslöstämningen i majoriteten av Aftonbladets artiklar är neutral. Dagens Nyheter har också mest neutrala artiklar och de båda tidningarna är i ungefär samma utsträckning lika kritiska.

5.4.2 Geografisk och kulturell närhet

Av Aftonbladets artiklar är majoriteten av sådant slag att land ej framgår eller så är det USA som har mest anknytning till händelserna i artiklarna. Sverige, Finland och Västeuropa får också relativt mycket plats. Majoriteten av Dagens Nyheter artiklar har mest anknytning till Sverige, Finland och USA. Båda tidningarna har medvetet eller omedvetet gått efter principerna om kulturell och kulturell närhet. Men att Aftonbladet har många artiklar där land inte framgår kan bero på att tidningen har relativt många artiklar med övrigt innehåll.

5.4.3 Elitpersoner och kommersiella idrotter

Personifiering

Den tidning som använder sig mest av personifiering, i form av närvaro av huvudkaraktär och uttalande, är Dagens Nyheter. Men båda tidningarna använder sig i stor utsträckning av människor i sina artiklar. Utefter nyhetsvärderingsprinciperna är det som tidigare nämnts viktigt att använda sig av personer i nyheterna och det har båda tidningarna anammat.

Sport

Både Aftonbladet och Dagens Nyheter är åter igen ganska lika när det gäller i vilken utsträckning de tar upp olika sporter. De tar båda upp mest friidrott och skidsport, vilket som vi tidigare nämnt troligen beror på att de är kommersiellt gångbara sporter och därigenom fått högt allmänintresse.

5.5 Sammanfattning av analys

Huvudtendenserna som kommit fram genom vår undersökning är att kulturell och geografisk närhet, önskan om att sätta in en händelse i ett tema, samt personifiering är några av de viktigaste principerna som tidningarna använder. Även skandal har visat sig

vara ett centralt begrepp i de analyserade artiklarna. Tittar vi åter igen på Hvitfelts tio punkter ser vi att skandal, närhet, tema och personifiering återfinns här:

11. politik, ekonomi samt brott och olyckor
12. och om de är kort geografiskt och kulturellt avstånd
13. till händelser och förhållanden
14. som är sensationella eller överraskande,
15. handlar om enskilda elitpersoner
16. och beskrivs tillräckligt enkelt
17. men är viktiga och relevanta,
18. utspelas under kort tid men som del av ett tema,
19. har negativa inslag
20. och har elitpersoner som källor. (Hvitfelt, 1985:18)

6 Diskussion

Nu är litteraturstudierna till ända, resultat och analys redovisat och vi frågar oss vad vi skulle ha kunnat göra annorlunda. Arbetet har varit intressant, flera gånger motigt men för det mesta riktigt roligt. Det är lätt att vara efterklok och vi kunde ha strukturerat upp arbetet bättre och tidigare. Arbetet hade underlättats om vi sökt litteratur tidigare och varit mer effektiva, men sanningen är att det tar den tid det tar, vilket är mycket längre än vad man tror.

I slutändan blev tyvärr inte vårt resultat och vår analys riktigt så "täckande" som vi hade hoppats på. Detta på grund av att en av tidningarna, Värmlands Folkblad, publicerade alldeles för få dopingrelaterade artiklar under 2003 för att vi skulle kunna dra några som helst slutsatser om tidningens behandling av ämnet doping. Vi inser så här i efterhand att vi hade fått ett bättre resultat om vi valt bort tanken med en Värmlandsanknytning och istället valt en annan regionaltidning med fler dopingartiklar publicerade under året 2003, innan vi började samla in vårt material.

Redan innan vi började undersökningen hade vi en egen ganska klar bild av vad tidningarna skriver om doping, en bild utifrån vilken vi utformade våra antaganden i frågeställningen. Den här bilden visade sig stämma på många punkter men något som vi inte förväntat oss var den neutrala ton som ändå dominerade flertalet av artiklarna. Vår förutfattade mening var att artiklarna i mycket större utsträckning skulle vara kritiska och till och med aggressiva i sin ton. Men så var alltså inte fallet.

Något annat som förvånade oss var likheterna mellan morgontidningar och kvällstidningar när det gäller ämnet doping och våra antaganden utifrån nyhetsvärderingens principer. Aftonbladet och Dagens Nyheter skilde sig bara något åt på ett fåtal punkter och sensationsjournalistiken kan, enligt vår undersökning, sägas förekomma i lika stor utsträckning i båda tidningarna. Om likheterna sträcker sig utanför dopingområdet är något vi inte vågar svara på, men vi tror inte att likheterna mellan morgon- och kvällstidningarnas övriga innehåll är lika stora. Förmodligen använder sig kvällspressen fortfarande mest av sensationsjournalistik, men strömningar visar att morgonpressen påverkas mer och mer av underhållningskravet och vem vet hur det kommer se ut i framtiden?

Vad innebär då tidningarnas behandling av dopingfrågan för allmänheten och verksamma idrottare? De allra flesta av oss läser varje dag en dagstidning och därför kan man säga att tidningar har en opinionsbildande effekt. Idrotten är viktig för Sverige som nation då den ger sammanhållning, sätter Sverige på kartan, sysselsätter och försörjer mängder av människor. Därför är det viktigt att svensk press ger en korrekt bild av dopingproblematiken. Med sin opinionsbildande funktion har tidningarna makten att påverka allmänhetens attityd gentemot användandet av doping som en väg till framgång. Genom att bara skriva om doping i de fall idrottsstjärnor och ofta förebilder avslöjas som dopade kan problemet med dopade idrottare bli en självuppfyllande profetia - enda sättet att nå framgång är med hjälp av diverse preparat.

Vi säger inte att tidningarna ska välja bort att presentera nyheter om dopade idrottare. Inte heller erbjuder vi någon lösning på problemet. Vi väljer bara att uppmärksamma en möjlig konsekvens av ett stort antal skandalartiklar.

6.1 Slutsats

De antaganden som vi gjorde i frågeställningen visade sig att stämma mycket bra.

- Dagens Nyheter och Aftonbladet skriver mer om dopingsskandaler än om antidopingsarbete.
- Dagens Nyheter och Aftonbladet uppmärksammar dopingshändelser mer om de har anknytning till Sverige och länder vi känner geografisk eller kulturell närhet till.
- Elitmänniskor och kommersiella idrotter får mer utrymme i de dopingrelaterade artiklarna än privatpersoner och idrotter utan stora sponsorer
- Vi drar slutsatsen utifrån vår undersökning att morgon- och kvällspress knappt skiljer sig något åt när det gäller att skriva om doping. På grund av alldeles för få artiklar från Värmlands Folkblad kan vi inte dra några generella slutsatser om regionalpress.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera utifrån vår undersökning att nyhetsvärderingens principer har stor betydelse för vad som skrivs om doping.

6.2 Fortsatt forskning

Doping kontra medier är något som det skulle kunna forskas en hel del om på många olika sätt. Vår största begränsning när det gällde urvalet var den knappa tid som en C-uppsats innebär. Fler och kanske andra generella slutsatser skulle eventuellt kunna dras om fler artiklar under längre tid skulle behandlas.

Vi valde, utöver Aftonbladet och Dagens Nyheter, Värmlands Folkblad för att vi inte bara var intresserade av morgon- och kvällspress utan även av regionaltidningar. Antalet artiklar från Värmlands Folkblad blev dock så lågt att generella slutsatser var omöjliga att dra, vilket innebär att regionalpressens behandling av doping ligger relativt outforskad. Vad som skrivs i regionalpress och landsortspress är ett intressant uppslag för framtida studier och uppsatser.

Vår studie var kvantitativ men det skulle naturligtvis vara intressant med fortsatt forskning på det kvalitativa planet. Hur skriver svensk press egentligen när de skriver om doping? Vilket språk använder sig tidningarna av och så vidare?

Varför begränsa sig till press när massmedierna är mycket mer omfattande än så? Att undersöka TV: s rapportering av doping vore också ett uppslag för fortsatt forskning och att göra en jämförande studie mellan TV och press. Det skulle säkert komma fram en mängd intressanta skillnader och likheter.

Utifrån Nordlunds (1995) nivåer undersökte vi tidningars *verklighetsbeskrivning* av ämnet doping. Men man skulle också kunna undersöka allmänhetens bild av doping, *läsarverkligheten*, och då istället använda sig av receptionsteori.

A	B	C
Ursprunglig verklighet	Tidnings- verklighet	Läsar- verklighet

Figur 16: "Verklighetsnivåer"

Vi har börjat skrapa på ytan men det finns en mängd intressanta infallsvinklar till att utforska doping och mediers behandling av det högaktuella ämnet.

Litteraturföreckning

Tryckta källor

Andersson – Ek, Per, Andréasson, Kenth & Edwardsson, Åke (2001) *Börja skriva*. Stockholm: Ordfront förlag. Andra upplagan

Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (2000) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2003) *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik AB. Andra upplagan

Frith, Simon (2000) "Entertainment" ingår i Curran, James & Gurevitch Michael, *Mass Media and Society*. New York: Oxford University Press Inc. Tredje upplagan

Furhoff, Lars (1986) *Makten över journalistiken*. Stockholm: Natur och kultur

Hadenius, Stig & Weibull, Lennart (1999) *Massmedier – Press, Radio & TV i förvandling*. Falkenberg: Albert Bonnier Förlag. Sjunde upplagan

Hadenius, Stig & Weibull, Lennart (2003) *Massmedier – En bok om Press, Radio och TV*. Falkenberg: Albert Bonnier Förlag. Åttonde upplagan

Hultén, Lars J (1996) *Journalistikens villkor – Om plikten att informera och lusten att berätta*. Borås: Natur och Kultur. Andra upplagan

Hvitfelt, Håkan (1985) *På första sidan – En studie i nyhetsvärdering*. Stockholm: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar

Hvitfelt, Håkan (1989) *Nyheterna och verkligheten – Byggstenar till en teori*. Göteborg: Göteborgs universitet, Journalisthögskolan

Hvitfelt, Håkan (1999) "Efter journalistiken? Om medier och journalistik i förändring", ingår i Carlsson, Ulla (red.) *Medierna i samhället - Kontinuitet och förändring*. Göteborg: Nordicom

Johansson, Bengt (1993) *Att studera massmediernas innehåll – En genomgång av innehållsstudier inom svensk forskning om journalistik, medier och kommunikation*. Göteborg: Göteborgs universitet, Journalisthögskolan

Lundgren, Kristina, Ney, Birgitta & Thurén, Torsten (1999) *Nyheter – Att läsa nyhetstext*. Stockholm: Ordfront Förlag

Nordlund, Jan-Erik (1995) *Politisk verklighet och opinionsbildning – Om dagspressens betydelse i regionala frågor*. Härnösand, Sundsvall, Östersund: Rapporter från Mitthögskolan.

Thompson, John B (2001) *Medierna och moderniteten*. Uddevalla: Bokförlaget Daidalos AB

Theander, Stefan (1998) *Hitta vinklar – Verktyg för skribenter*. Lund: Studentlitteratur

Weibull, Lennart (1999) ”Publik och teknik – tankar kring medieutveckling och medieanvändning” ingår i Carlsson, Ulla (red.) *Medierna i samhället - Kontinuitet och förändring*. Göteborg: Nordicom

Internetkällor

Alverfeldt Björn (2003) *Metaforeernas Mecka*, Facit,
<http://www.jolu.lu.se./Facit/startside.html>, 2004-05-03

Nationalencyklopedin (2004) www.ne.se, 2004-05-06

Riksidrottsförbundet (2004) <http://www.rf.se/t3.asp?p=13306>, 2004-04-01

Utbildningsradion (2004) www.ur.se/ur/sok/frameset_web.html?/rampmedialjud, 2004-03-29

WADA, World Anti-Doping Agency (2004)
<http://www.wada-ama.org/en/t3.asp?p=30639&pp=29645>, 2004-04-01

Wikström, Peter (2004) *En av fem tror att svenskar dopar sig*, Sveriges Television,
<http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=2660&a=59711>, 2004-04-01

Otryckta källor

Nyberg, Håkan, verksamhetsansvarig antidoping, Riksidrottsförbundet (5 april 2004)